Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
РЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ...hээ гарана | № 299 (16522) | 1983 оной декабриин 30, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

Яhала hайн үрэ дүнгүүдэй туйлагдаhые харанабди. Гэбэшье энэмнай имагтал эхин гээшэ. Мүнөө туйлаhан эршэ дэлисэеэ, ажал хэрэгэйнгээ абьяасые алдангүй, hайн хубилалтануудые улам эдэбхитэйгээр хүгжөөхэ шухала.

(Нүхэр Ю. В. Андроповой үгын текстhээ).

СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй юhэдэхи сесси

Э ОРОНОЙ ҺАЛБАРАН ХҮГЖЭХЫН АША ТУҺАДА

бадахи зарла- Соведэй юhэ- оюзай Соведэй альностьнуудай ын заседаняар да Кремлиин оо хүдэлмэреэ э. Министрнүүдэй лэгшын орлог- Госпланай тү- тат Н. К. Бай- зүйлэй түрүү-шын асуудалаар элидхэл хэбэ.

Удаань СССР-эй финансын министр депутат **В. Ф. Гарбузов** СССР-эй 1984 оной Гүрэнэй бюджет тухай, СССР-эй 1982 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай элидхэл хээ.

Энээгээр СССР-эй Верховно Соведэй Палатануудай түрүүшын хамтын заседани дүүрэбэ.

СОЮЗАЙ СОВЕДТЭ

Верховно Сове- Соведэй түрүү- ын 15 часта ховно Соведэй заседанинүү- нээгдэбэ. **А. Алиевай, шковой, М. С. В. Гришинэй, ын, Д. А. Ку- В. Романовай, енцевой, Н. А. Ф. Устиновай, хын, В. В. П. Н. Де- И. Долгихай, оновой, Е. К.** жэ hуухадань, ан үргэлжэл- алгаар угтаhан эдэй түрүүлэг- **П. Шитиковэй** о заседани үн- хоорондохи үе ан депутадууд Т. Ашимбаевай, Я. П. Никулкинай, М. А. Стельмахэй дурасхаалые сугларагшад ёhолбо.

Удаань Союзай Соведэй депутадууд ороной Гүрэнэй түсэбэй ба бюджедэй проектнүүдые зүбшэн хэлсэжэ захалаа.

Союзай Соведэй Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ **В. А. Масол** СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1984 оной гүрэнэй түсэб тухай, 1983 ондо түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байhан тухай, СССР-эй 1984 оной Гүрэнэй бюджет тухай, 1982 оной бюджедэй гүйсэдхэл тухай Түсэблэлгын-бюджетнэ ба саг үргэлжын бусад комиссинүүдай нэмэлтэ элидхэл хэбэ.

Ажалша коллектив бүхэнэй ехэ харюусалгатайгаар, бүхы хүсөөрөө, эршэ зоригтойгоор хүдэлхэ, үйлэдбэриин ба эрдэм, техникын хүсые үрэ түгэсөөр хэрэглэхэ эрилтэ КПСС-эй ЦК-гай сессиин урда тээхэнэ болоhон КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүд табиба гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Энэ хадаа манай бүхы түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлгын эшэ үндэhэн болоно.

Түсэбтэ даабаринууд бүхы дээрээ КПСС-эй мүнөө үеын экономическа стратегидэ тааралдана гэжэ палатануудай саг үргэлжын комиссинууд тоолоно. Ороной хүгжэлтэ экономикые хурдан түргэнөөр дабшуулгын, арадай ажахын hалбаринуудта, нэн түрүүн баазын hалбаринууд доторой арга боломжонуудые, нөөсэнүүдые hайнаар хэрэглэлтээр тодорхойлогдоно.

Олонхи районуудта агропромышленна нэгэдэлнүүд колхоз, совхозуудай предприятинүүд болон эмхинүүдэй хүдэлмэрие шадамараар хүтэлбэрилнэ гэжэ комиссинууд Элеэ хоолой программые бэелүүлгын асуудалнуудые хаража үзэхэдөө тэмдэглээ. Тингэхэ зуураа. агропромышленна нэгэдэлнүүд агропромышленна комплексын зарим шатануудай ажал ябуулгада ушаржа байhан дутуу дундануудые, тэрэнэй үйлэдбэриин хүсые хэрэглэлгэдэ тохёолдоhон бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабалгада анхаралаа ехээр хандуулха ёhотой.

Комиссинуудай оруулhан заhабаринуудые хараада абажа, СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1984 оной гүрэнэй түсэбые, СССР-эй 1984 оной Гүрэнэй бюджедые, 1982 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоое баталха дурадхал депутат комиссинуудай үмэнэhөө оруулhан байна.

НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДТЭ

Национальностьнуудай Соведэй түрүүшын заседани 15 часта Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдэбэ.

Нүхэд **В. В. Кузнецовой, Б. Н. Пономаревой, В. Н. Чебриковэй Э. А. Шеварднадзиин, М. В. Зимянинай, К. В. Русаковой, Н. И. Рыжковой** ерэжэ hуухадань, депутадууд удаан үргэлжэлhэн альга ташалгаар угтаа.

В. П. Рубенэй түрүүлэлгэ доро заседани болобо.

Сессинүүдэй хоорондохи үе соо наhа барагhан депутадууд Ш. Р. Рашидовай, А. К. Арамисовай, А. А. Сурковой дурасхаалые сугларагшад ёhолоо.

Национальностьнуудай Соведэй депутадууд ороной Гүрэнэй түсэбэй ба бюджедэй проектнүүдые зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ.

Национальностьнуудай Соведэй Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ **Н. И. Маслеников** СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1984 оной гүрэнэй түсэб, СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1983 оной гүрэнэй түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байhан тухай, СССР-эй 1984 оной Гүрэнэй бюджет, СССР-эй 1982 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай, тоосоон тушаа СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түсэблэлгын бюджетнэ ба саг үргэлжын бусад комиссинуудай нэмэлтэ элидхэл хээ.

Союзай Соведэй комиссинуудтай хамта Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинууд СССР-эй 1984 оной гүрэнэй түсэбые, Гүрэнэй бюджедые уридшалан хаража үзэхэдөө, хараа түсэбүүд, зорилгонуудые партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй захяа заабаринуудтай зохилдоно, Арадай ажахые али бүхы талаарнь тогтуурита hайнаар хүгжөөхэ, үйлэдбэриин хүсые бэхижүүлхэ, арад зоной hуудал байдалые улам hайжаруулха, ороной өөрыгөө хамгаалха хүсые үргэдхэхэ талаар шэглүүлэгдэнхэй байна гэжэ тоолоно гээд үгэ хэлэгшэ мэдээсэбэ.

Ерэхэ жэлэй түсэб болон бюджет арбан нэгэдэхи табан жэлэй зорилгонуудые бэелүүлгэдэ шэнэ, харюусалгатай хараа шэглэлнүүдые тодорхойлно гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. Тэдэнние бэелүүлхын тула ажалша коллективүүд эбтэй эетэйгээр, эмхи гуримтайгаар хүдэлхэ, үйлэдбэриин участок бүхэндэ, бүхы хүтэлбэрилгэдэ үүсхэл эдэбхи, харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

• • •

Союзай Советдэ — РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо **В. П. Орлов**, Белоруссиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. И. Бровиков**, Украинын Компартиин Харьковска обкомой нэгэдэхи секретарь **В. П. Мысниченко**, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Б. А. Ашимов**, Узбегэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Н. Д. Худайбердыев**, СССР-эй зам харилсаанай министр **Н. С. Конарев**, Москва хотын Красногвардейскэ районой 579-дэхи дунда hургуулиин багша **З. В. Киселева** болон бусад депутадууд:

Национальностьнуудай Советдэ — Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо **Ю. А. Коломиец**, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **В. И. Казаков**, Тбилисиин Димитровэй нэрэмжэтэ авиационно заводой токарь **Т. В. Ростиашвили**, Казахстанай Компартиин Кызыл-Ординска обкомой нэгэдэхи секретарь **Т. Есетов**, ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ **С. А. Шалаев**, Могилевско областиин Кировскэ районой К. П. Орловскиин нэрэмжэтэ «Рассвет» колхозой түрүүлэгшэ **В. К. Старовойтов**, Узбекистанай Компартиин Сурхандарьинска обкомой нэгэдэхи секретарь **А. Каримов** болон бусад депутадууд элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаhан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой сентябриин 28-да, ноябриин 24-дэ хэhэн Мэдүүлгэнүүдые, империалис хүсэнүүдэй, илангаяа США-гай ба НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигуудай дай жүрөөдэhэн, ээрхэг түримхэй ябуулгануудай үргэдэжэ байhанhаа уламжалан, дэлхэй дээрэхи байдалай орёо түгшүүрилтэй болоhонтой дашарамдуулан, Совет правительствын абаhан хэмжээнүүдые нэгэн hаналтайгаар hайшаажа байhанаа үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ.

Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, дэлхэй дээрэ политическэ, ба сэрэгэй түгшүүрилые hуларуулха талаар шэглүүлэгдэhэн хараа шугамые Советскэ Союз, социалис хани нэгэдэлтэ оронууд батаар, залан сэхээр бэелүүлнэ гэжэ депутадууд үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

СССР-эй Верховно Соведэй сессиин урда тээхэнэ болоhон КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэрие, нүхэр Ю. В. Андроповой үгэ дотор найруулагдаhан захяа заабаринуудые тобшололнуудые халуунаар hайшааха зуураа, совет хүнүүд эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхаhанай үндэhөөр, арадай ажахыда ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхын, Эдеэ хоолой программын шухала зорилгонуудые шиидхэхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсоно гэжэ үгэ хэлэгшэд зааба. Хото, хүдөөгэй ажалшад габшагай ажалаараа манай Эхэ ороной өөрыгөө хамгаалха хүсые улам бэхижүүлхээр гүйсэд шиидэнхэй.

СССР-эй Верховно Соведэй сессии декабриин 29-дэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

(ТАСС).

РАД ЗОН ПАРТИТАЯА БАТА НЭГЭДЭЛТЭЙ

СССР-эй Берховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ эхилбэ

ба ажалай эхэ шон байдалда СССР-эй арбан лай Верховно гада бэлэдхэ- Р Союзай гү- дэдэ органда этэ hунгалта кратн саашa- хэрэгтэ, мүн овно Соведэй, здуудай бүхы ашанхи ажал отар ехэ удха а юм. 28-да СССР- Соведэй депу- адуудые дэб- торнай эхил-

вой нэрэмжэ- хүдэлмэри- ндаа хүхюу эбэ. Гол куз- кузнец-штам- ис Ажалай алин коллек- гэ хэлэбэ. иллион совет ЗИЛ-эй хү- КПСС-эй ЦК- а секретарь рович Андро- Центральна абрнин Пле- ан үгэтэй та- жэ тэрэ хэлэ- хүдэлмэриеэ улам hайнаар ономикымнай алдалгүйгөөр юу хэхэб, тэ- ам ашаг үрэ- мүн СССР-эй хүсэ шада- , совет хү- байдал hай- ай түби дэл- найрамдалай тулада хүн хүдэлмэриин э ёhотойб гэ- бүхэнэй hанаа олон асуу- у бидэнэр тэ- олообди. Тиин вецүүд, пар- е, КПСС-эй рнин Плену- инүүдые үнэн жэнэбди гэжэ аб.

К О

18-дахи Про- улиин округ- ЦК-гай Гене- тарь, СССР- но Соведэй эй Түрүү- Юрий Владн- оповые СССР Соведэй депу- аар дэбжүүл- ал үгэ хэлэг-

МАЕВ.

хабаадагшад е удаан үр- емэ альга та- а hайшаагаа түлөө шэн тэмсэлгэ, ба нугаршa- иг, парти болон арад зоной үмэнэ ехэ харюусалгатай, уялгатай байhанаа мэдэрэлгэ — эдэ бүхы хүдэлмэришэн ангиин эгээл эрхим шэнжэнүүд манай хүтэлбэрилэгшэдэ бии юм гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Инструментальна цехэй мүлигшэ С. П Максимов, предприятиин парткомой секретарь Е. И. Моисеев, «АвтоЗИЛ» нэгэдэлэй генеральна директор В. Т. Сайкин болон бусад Ю. В. Андроповые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ тухай дурадхалые халуунаар дэмжэбэ.

Нэгэн дуугаар иимэ тогтоол абтаа: СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ hунгаха Москва хотын 18-дахи Пролетарска hунгуулиин округhоо **Андропов Юрий Владимировичые** депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В В Гришин автозаводой коллективэй суглаанда байлсаа.

Гүрэнэй нэгэдэхи подшипниково заводто баяр баясхалангай оршон байдалда суглаан болобо.

Уласхоорондын байдал hайжаруулха, термоядерна hандаралта дайнай аюулые зайсуулха гэhэн Коммунис парти болон Совет гүрэнэй эрид шууд, бата хараа шугамые нүхэр Андропов дэлхэйн оршондо зориг түгэлдэрөөр бэелүүлнэ гэжэ ролико-подшипниково цехэй мүлигшэ Социалис Ажалай Герой Н. М. Мотова хэлэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Юрий Владимирович Андроповые Москва хотын Пролетарска hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн дурадхал үгэ хэлэгшэ заводой коллективэй зүгhөө оруулба.

Удаань үгэ хэлэhэн заводой парткомой секретарь Д. П. Юдин, наладчик В С. Мельников гэгшэд энэ дурадхалые дэмжээ.

Москва хотын 18-дахи Пролетарска hунгуулиин округhоо **Юрий Владимирович Андроповые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн тогтоол суглаан дээрэ нэгэн дуугаар абтаба.

«Радуга» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлдэ, Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын теплотехническэ институтда болоhон суглаанда хабаадагшад нүхэр Ю. В. Андроповые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нэгэн дуугаар дэбжүүлээ.

Нииcлэл хотын «Серп и Молот» гэжэ металлургическа заводой сортопрокатна цехэй улаан булан лозунг, транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй. Предприятиин хүдэлмэрилэгшэд ниитэ суглаанда эндэ сугларба. Хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө урда вальцовщик А. В. Малышев үгэ хэлэжэ, РСФСР-hээ Национальностьнуудай Советдэ hунгаха Московско городской hунгуулиин округhоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихоновые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн дурадхал тэрэ заводой коллективэй зүгhөө оруулба.

Нүхэр Н. А. Тихонов Коммунис партиин болон Совет гүрэнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша мүн, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. — «Серп и молот» заводые шэнэдхэн заhажа, техническэ талаар шэнээр зэбсэгжүүлхэ ехэ хүдэлмэри СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихоновэй нэрэтэй холбоотой.

Заводой директор В. А. Исаев, ахалагша мастер Социалис Ажалай Герой Б. В. Чуканов болон бусад үгэ хэлэгшэд Н. А. Тихоновые депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ тухай дурадхалые дэмжээ.

РСФСР-hээ Национальностьнуудай Советдэ hунгаха Московско 1-дэхи городской hунгуулиин округhоо **Николай Александрович Тихоновые** СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн тогтоол суглаанда хабаадагшад нэгэн hаналаар абаба.

Москвагай хоёрдохи часын заводто болон «Парижская коммуна» гэжэ фабрикада болоhон суглаануудта хабаадагшад нүхэр Н. А. Тихоновые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нэгэн дуугаар дэбжүүлээ.

В. В. Куйбышевай нэрэмжэтэ Москвагай «Электрозавод» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай суглаан политическэ болон ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. У. Черненкые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн дурадхал комплексно бригадын бригадир А. П. Литвинов нэгэдэлэй коллективэй зүгhөө оруулhан байна.

— Константин Устинович хадаа бүхы ами наhаяа коммунизмын hайхан зорилгонуудта зорюулhан КПСС-эй болон Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша гэжэ предприятиин хүдэлмэрилэгшэд, бүхы совет хүнүүд hайн мэдэдэг — гэжэ үгэ хэлэгшэ хэлэбэ.

— Үйлэдбэриин ашаг үрые саашадань дээшэлүүлхэ, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, ажалай болон технологическа журам бэхижүүлхэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэри бидэнние уряална, — гэбэ инженер З. Д. Шитова.

Суглаанда хабаадагшад иимэ тогтоол нэгэн дуугаар абаа гэбэл: Союзай Соведтэ hунгаха Москва хотын Куйбышевска hунгуулиин округhоо **Константин Устинович Черненкые** СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ.

Тэрэшэлэн «Сокол» гэжэ үйлэдбэриин оёдолой нэгэдэлдэ, «Хроматрон» гэжэ заводто болоhон суглаанууд дээрэ Москва хотын Куйбышевска hунгуулиин округhоо К. У. Черненкые СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн тогтоол нэгэн дуугаар абтаhан байна.

Москвагай прожекторнэ заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай суглаан дээрэ электрогагнуурша А. Г. Лукьянов түрүүлжэ үгэ хэлэбэ. Москвагай Перовско hунгуулиин округhоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн партиин Московско городской комитедэй нэгэдэхи секретарь Виктор Васильевич Гришиние Москвагай прожекторнэ заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай зүгhөө СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн дурадхал тэрэ оруулаа. Партийна хараа шугамые батаар баримталдаг, хүн зондо анхаралтай hайнаар хандадаг байhанайнгаа түлөө Виктор Васильевич Москвагай ажалшадай дунда ехэ хүндэтэй болоо юм гэжэ үгэ хэлэгшэ кандидадай ажал ябуулга тухай хөөрэхэ зуураа тэмдэглэбэ. Суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн хүнүүд тус кандидатурые дэмжээ.

Суглаан иимэ тогтоол нэгэн дуугаар абаа гэбэл: Москва хотын Перовско hунгуулиин округhоо **Виктор Васильевич Гришиние** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ.

Москвагай радиотехническэ заводто суглаан болоо. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Дмитрий **Фёдорович Устиновые** предприятиин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай зүгhөө СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн дурадхал слесарь-хабсаргагша С. В. Союзов оруулба.

СССР-эй оборонын министр хадаа манай эхэ ороной бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүхы эрдэм мэдэсэеэ, дүй дүршэлөө, эмхидхэлэйнгээ бэлиг шадабарие зорюулна гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Москвагай Кунцевска hунгуулиин округhоо **Дмитрий Федорович Устиновые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ тухай тогтоол суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар абаа.

«Зеленоградстрой» гэжэ барилга-хабсаралгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй коллективэй суглаан тон ехэ эдэбхиин оршон байдалда үнгэргөө.

Нииcлэл хотын Тушинска hунгуулиин округhоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** болон «Зеленоградстрой» нэгэдэлэй 3-дахи барилгын управлениин комплексно бригадын бригадир Социалис Ажалай Герой **Николай Анатольевич Злобиние** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэhэн тогтоол суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар абаа.

Москвагай областиин Ступинска металлургическа комбинадай Соёлой ордон соо предприятиин хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан болоо. Ступинска hунгуулиин округhоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** болон вальцовщигуудай бригадир, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат **Виталий Максимович Веневцевые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Серпуховско hунгуулиин округhоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, партиин Московско городской комитедэй нэгэдэхи секретарь **Виктор Васильевич Гришиние** болон овощеводуудай бригадир, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат **Александра Васильевна Жерздевае** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн шиидхэбэри Серпуховско районой «Большевик» совхозой коллективэй суглаан дээрэ нэгэн дуугаар абтаба.

Ленинградай городской hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлхын тулада С. М. Кировэй нэрэмжэтэ «Электросила» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд турбогенераторна цех соо болоhон суглаанда ерэбэ.

Токарь-карусельщигүүдэй бригадир Ю. К. Сидоров КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Г. В. Романовые депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн дурадхал оруулаа. Мүнөөнэй hунгуулиин кампани КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ гэhэн туг доро үнгэржэ байна гэжэ хүдэлмэришэн хэлэбэ.

Суглаанда хабаадагшад тэрэнэй оруулhан дурадхалые дэмжэжэ, Ленинградай городской hунгуулиин округhоо **Григорий Васильевич Романовые** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн тогтоол нэгэн дуугаар абаба.

«Кировский завод» гэжэ нэгэдэлдэ мүн лэ суглаан болоо. Ленинград хотын Кировскэ hунгуулиин округhоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирө Андроповые** болон нэгэдэлэй слесарь-хабсаргагшадай бригадир Социалис Ажалай Герой **Иван Васильевич Захаровые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэhэн шиидхэбэри суглаанда хабаадагшад абаа.

Ленинградай Невскэ hунгуулиин округhоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Николай Александрович Тихоновые** болон үйлэдбэриин hуралсалай инструктор Социалис Ажалай Герой **Борис Александрович Журавлевые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэhэн тогтоол «Большевик» заводой коллективэй суглаан дээрэ нэгэн дуугаар абтаба.

Балтийска судна бүтээлгын заводой коллектив КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Константин Устинович Черненкые** болон предприятиин токарь-карусельщик **Иван Иванович Жерновые** Ленинградай Василеостровско hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар нэгэн дуугаар дэбжүүлhэн байна.

Новосибирскэ областиин «Черепановское» гэжэ турщалга-үйлэдбэриин ажахын хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад Искитимскэ hунгуулиин округhоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** болон Социалис Ажалай Герой партийнабэшэ hаалишан **Анастасия Яковлевна Оленьковае** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэhэн тогтоол нэгэн дуугаар абаа.

ССР Союзай 60 жэлэй нэрэмжэтэ Придонско химическэ заводой коллективэй суглаан дээрэ предприятиин директор В. И. Пачгинда үгэ үгтэбэ. Тэрэ СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Воротниковые дэбжүүлхэ дурадхал оруулба.

Россошанско hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Виталий Иванович Воротниковые** дэбжүүлхэ гэжэ суглаан нэгэн дуугаар тогтообо.

ССР Союзай 60 жэлэй нэрэмжэтэ Свердловско гэр барилгын комбинадай суглаанда хабаадагшад Кировскэ hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** болон нэгэдэхи барилгын управлениин шэрдэгшэ партийнабэшэ **Екатерина Петровна Маряхинае** дэбжүүлхэ гэhэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар абаба.

Ставропольско хизаарай Ипатовска районой «Большевик» гэжэ гүрэнэй үүлтэртэ хонидой заводой ажалшад Ипатовска hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. С. Горбачевые дэбжүүлхэ гэжэ шиидхэбэ.

— Нүхэр Горбачев — Коммунис партиин элитэ ехэ ажал ябуулагша. Михаил Сергеевич өөрынгөө бүхы эрдэм мэдэсэ ба дүй дүршэл агропромышленна комплексые саашадань бэхижүүлхэ талаар үргэн ехэ хэмжээнэй зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ, СССР-эй Эдеэ хоолой программые заатагүй дүүргэлгэ хангаха хэрэгтэ зорюулдаг байна, — гэжэ ахалагша хонишон Социалис Ажалай Герой Н. А. Сивцев хэлэбэ.

Суглаанда хабаадагшад Ипатовска hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Михаил Сергеевич Горбачевые** дэбжүүлхэ гэhэн тогтоол нэгэн дуугаар абаба.

Орско-Халиловска металлургическа комбинадые Новотройцкдо Оренбургын магнитка гэжэ нэрлэдэг юм. Эндэ болоhон суглаанда хабаадагшад Орско hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Виталий Иванович Воротниковые** болон листопрокатна цехэй оператор комсомолой гэшүүн **Галина Николаевна Даниловае** дэбжүүлхэ гэhэн тогтоол нэгэн дуугаар баталан абаба.

Омскын кислород гаргадаг машина бүтээлгын заводой коллектив КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр **Андрей Андреевич Громыкые** болон гагнуургшадай бригадир комсомолец **Валерий Петрович Меньшиковые** Центральна hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар нэрлэбэ.

«Ростовуголь» нэгэдэлэй «Майская» шахтын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективэй суглаанда олон тоото хүнүүд сугларhан байна.

Шахтинска hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ М. С. Соломенцевые дэбжүүлхэ гэhэн дурадхал хүдэлмэришэдэй бригадир А. Г. Носаченко оруулhан байна. Михаил Сергеевич манай Эхэ ороной саашанхи hалбаран хүгжэлгэ хангалгада, тэрэнэй хүсэ шадалые дээшэлүүлгэдэ, социалис демократи хүгжөөлгэдэ, совет хүнүүдэй баян дэлгэр ажаhуудал hайжаруулгада зорюулагдаhан ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Шахтинска hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Михаил Сергеевич Соломенцевые** дэбжүүлхэ гэhэн тогтоолые энэ суглаан баталба.

Украинын ССР

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Арсенал» гэжэ Киевэй заводой хэдэн мянган ажалшад механическа цех соо суглаандаа ерэбэ.

— Арсеналайхид КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, нүхэр Ю. В. Андроповой үгын текст соо найруулагдаhан заабаринууд болон тобшололнуудые хани халуунаар дэмжэнэ,— гэжэ

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй юһэдэхи сесси

СССР-эй 1984 оной ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕТ ТУХАЙ
СССР-эй 1982 оной ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕДЭИ ГҮЙСЭДХЭЛ ТУХ

СССР-эй финансын министр депутат В. Ф. ГАРБУЗОВАЙ хэһэн элидхэлһээ

Байгша ондо ороной экономико хүгжөөлгын бүхы шахуу үрэ дүнгүүд дээшэлүүлэгдэһэн байгаа. Промышленность үйлэдбэриин хэмжээгээр даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэбэ. Арадай ажахыда эрдэм, техникын түйлалтануудые хэрэглэлгын хэмжээнүүд ургаа. Нилээд ехэ түүхэй эд, материалнууд, түлишэ болон бусад нөөсэ баялигууд арьбалагдаба. Үйлэдбэриин гаргашанууд хороогдоһон байна. Ашаг олзо — социалис нөөсэлгын эгээл гол үндэһэ һууринуудай нэгэн — 147 миллиард шахуу түхэригтэ хүрэхэ гэхэ гү, али 4,5 процентээр дээшэлхэ юм.

СССР-эй 1983 оной Гүрэнэй бюджет олзо оршын талаар 101,9 процент, гаргашануудай талаар 101,4 процент дүүргэгдэө.

Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэ, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй ба тэрэнэй Политбюрогой залан сэхэ хараа түсэбүүдтэ, нүхэр Ю. В. Андроповой захяа заабаринуудта үндэһэлэн, СССР-эй 1984 оной Гүрэнэй бюджет зохёогдоо. Бюджедэй үндэһэ һуурида табигдаһан финансын политикын гол шэглэлнүүд нийтын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, арадай ажахыда алмалта арьбалалтые үргэдхэхэ, Эдеэ хоолой ба Элшэ хүсэнэй программануудые бэелүүлхэ, совет хүнүүдэй һуудал байдалые али бүхы талаарнь улам һайжаруулхын аша туһада бүхы һалбаринуудые хурдан түргэнөөр, тэнсүүритэй һайнаар хүгжөөхэ талаар партиин хараа шэглэлые элирхэйлнэ.

Бюджет гүрэнэй түсэбтэй зохилдуулагдан табигдаа, экономико ба соёлой хүгжэлтые, хүн зоной бодото ашаг олзын ургалтые, гүрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал бэхижүүлгые шухала хэрэгтэй мүнгэ зөөреэр хангана.

СССР-эй 1984 оной Гүрэнэй бюджет 365,9 миллиард түхэригэй олзо оршотойгоор, 365,7 миллиард түхэригэй гаршатайгаар табигдана. Бүхы доходой 90 гаран процентнь социалис ажахыһаа орохо байна. Гүрэнэй предприятинуудай ба эмхинүүдэй ашаг олзо 157,5 миллиард түхэригэй хэмжээнтэй байхаар хараалагдана, энэ жэлэйхитэй жэшэбэл, 8 процентээр дээшэ юм. Үйлэдбэриин баазые саашадань бэхижүүлхэдэ, ажалые экономическа талаарнь урмашуулха зорилгоор тэрэнэй 40-өөд процентынь предприятинуудай мэдэлдэ үлөөгдэхэ.

Налогуудай мүнөө хүсэндөө байһан ставкануудай үндэһөөр тоолон гаргагдадаг ба салин хүлһэнэй фондын түсэбөөр хараалагдадаг гүрэнэй налогууд хүн зоной элдэб түлбэринүүдэй нийтэ хэмжээндэ 28,8 миллиард түхэригэй болохо байна.

Бюджедһээ гаргагдаһан һомололгонуудһаа гадна, арадай ажахыда мүнгэ һомололгодо предприятинуудай өөһэдынь мүнгэ зөөри, банкануудай урьһаламжа мүн лэ үгтэхэ юм. Бүхы дээрээ энэ талаар 368,4 миллиард түхэриг һомологдохо гэхэ гү, али энэ жэлэйхитэй сасуулбал, 12,3 миллиард түхэригөөр дээшэлхэ байна. Энэнь үйлэдбэрине хүгжөөхэ даабаринуудые бэелүүлхэ, бүхы һалбаринуудта шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха арга олгохо.

Совет арадай ажабайдалые улам һайжаруулха гээшэ ажахын талаар бидэнэй гаргаһан хүсэлэл оролдолгонуудай эсэсэй уг зорилго болоно. Партиин энэ шухала программна захяа заабари түсэб болон бюджет дотор нэбтэрэнхэй. 1984 ондо хэрэглэмжэ ба гэр байрада, ажалай ба ажаһуудалай эрхэ байдалда, соёл болон амаралтада хабаатай социальна үргэн ехэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ байна. Национальна доходой бүхы ургалта хэрэглэмжэдэ зорюулагдаха юм. Арадай ажахыда ажалай түлбэрине наринжуулан һайжаруулхаар, үхибүүдтэй бүлэнэртэ гүрэнэй туһаламжые үргэдхэхөөр, ажалшадые социальна талаарнь хангалгые һайжаруулхаар хараалагдана.

Гэр байра барилгада, научна шэнжэлгэнүүдые хэлгэдэ, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалгада гаргашалагдаха һомололгонууд тухай элидхэлшэ мэдээсэбэ. Социалис оронуудтай СССР-эй худалдаа наймаанай арьесние, хүгжэжэ байгаа оронуудтай СССР-эй али алиндаа ашатай туһатай экономическа харилсаа тогтоолгые үргэдхэлгын асуудалнуудта тэрэ ехэ анхаралаа хандуулаа. Хүгжэнги капиталис оронуудтай худалдаа наймаанай ба бусад асуудалнуудай бүтэмжэтэй һайн холбоо барисаагаа үргэдхэхэ тула манай гүрэн бүхы арга боломжонуудые хараадаа абадаг юм гэжэ министр хэлэбэ. Адли тэгшэ эрхын, али алинда ашатай туһатай байлгын үндэһэн дээрэ экономическа харилсаа бүхы талаарнь хүгжөөхые, худалдаа наймаа хэхые США-е, бусад капиталис гүрэнүүдые урьалнабди.

Социалис индустрине хүгжөөлгэ манай түсэбүүд дотор хододоо онсо һуури эзэлдэг байгаа, мүнөөшье эзэлнэ. Ерэхэ жэлдэ бюджет болон бусад һомололгонуудһаа 184,5 миллиард түхэриг промышленностьда гаргашалагдаха байна. Энэнь экономикодо гаргашалагдаха гүрэнэй һомололгонуудай нийтэ хэмжээнэй хахад шахуу хубинь болоно. Хүндэ промышленностьда 153,5 миллиард түхэриг гаргашалагдаха. Хүнгэн, эдеэ хоолой, мяха-һүнэй, нютагай промышленностине, загаһанай ажахые хүгжөөлгэдэ 31 миллиард түхэриг һомологдохоор хараалагдана. Тэрээнһээ гадна, Хүндэ промышленностиин министерствэнүүд нөөсэ баялигуудайнгаа зарим хубине соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгые хүгжөөлгэдэ үгэхэ байна.

Оршон ерэжэ байһан жэл КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй табиһан арадай ажахын гол шухала зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ — ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлгэдэ шухала шата болохо зэргэтэй. Промышленностьда хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсые 3,4 процентээр дээшэлүүлхые түсэблэгдэнэ. Энэ даабари ехэ удха шанартай: ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын процент бүхэн оронуудай продукцини ургалтые 7 миллиард шахуу түхэригөөр дээшэлүүлхэ, 400 мянга шахуу хүнэй ажалые алмалхаа арга олгохо байна.

Үйлэдбэрине хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гэһэн хараа шэглэл түсэб болон бюджет дотор материальна ба финансын шухала хэрэгсэл нөөсэнүүдээр, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дээшэлтын тон шэнэ түйлалтануудай үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэриин баазые техническэ талаарнь наринжуулан һайжаруулгада хабаатан хүдэлмэрине үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай зорилготой даабаринуудаар батадхагдаха юм. Промышленностиин үйлэдбэриин гол фондынуудые дээшэлүүлхэдэ, шэнэдхэн һайжаруулгада мүнгэ зөөри һомололго 4,4 процентээр ургажа, 67 миллиард түхэригтэ хүрэхэ байна.

Ажалай бүтээсын ургалтын ба салин хүлһэнэй хоорондохи тэнсүүрине һайнаар түсэблэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн хэмжээ ябуулгануудые КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд, арадай ажахын бүхы шатануудта ажалан хэмжээнэй ба тэрэнине урмашуулгын хойноһоо шанга хиналта тогтоолгодо, ажалай үрэ дүнгүүдтэй түлбэриин оўри нягта холбоо барисаа тогтоолгодо, салин хүлһэнэй фонднуудые гамтайгаар, арьбалалта ехэтэйгээр гаргашалалгада анхаралаа хандуулба. Промышленна министерствэнүүдтэ ажалай бүтээсын ургалтын ба дундуур салин хүлһэнэй дээшэлэлгын хоорондо нормоор хараалагдаһан тэнсүүри ерэхэ жэлһээ тогтоогдохо.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС «Ажалай социалис журамые бэхижүүлхэ хүдэлмэрине шангадхаха тухай» тогтоолые энэ жэлдэ баталан абаба. Ажалай бүтээсые хурдан түргэнөөр дээшэлүүлхын тула үйлэдбэри дээрэ жаяг журамые али бүхы талаарнь бэхижүүлхэ, эмхидэл гуримые дээшэлүүлхэ хараа шэглэлые залан сэхээр бэелүүлхэ гэһэн ажахын ба социально-политическэ шухала зорилго энэ документ дотор табигдана.

Нийтын үйлэдбэридэ материал гаргашалгые хэлбэришэгүйгөөр хорооһо, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, энэнэй үндэһэн һуури дээрэ гүрэнэй мүнгэ нөөсэлгэнүүдые ехэдхэхэ ажалда гол анхарал хэһэн хэмжээ ябуулгануудые түсэб болон бюджет дотор түрүү зэргэдэ табигдана. Нөөсэ баялигуудые алмалта арьбалалтатайгаар хэрэглэхэ хэмжээнүүдэй дунда эрьесын мүнгэ зөөриин ашаяа түргэөөр харюулагдаха гол анхарал хандуулагдана.

1984 ондо олон янзын транспорт болон холбоо хүгжөөлгэдэ 30 миллиард түхэриг һомологдохо, тиихэдэ 9,5 миллиард түхэригынь түмэр замай транспортда зорюулагдаха.

Промышленна табан предприятида: Минтяжмашта, Минэлектротехпромдо, Украинын ССР-эй Минпищепромдо, Белоруссиин ССР-эй Минлегпромдо, Литвагай ССР-эй Минместпромдо экономическа ехэ туршалга үнгэргэгдэхэ гэжэ түсэб болон бюджет дотор хараалагдана. Түсэблэлгын ба ажахын ажал ябуулгын талаар нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай эрхэнүүдые үргэдхэхэ, хүдэлмэриин дүнгүүдэй түлөө тэдэнэй харюусалгые шангадхаха гээшэ тэрэнэй зорилго болоно.

Ороной агропромышленна нийтэ нэгэн комплексые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэтэй холбоотой хэмжээнүүд түсэб болон бюджет дотор гол һуури эзэлнэ. Заагдаһан хэмжээнүүдые бэелүүлгэдэ 130 миллиард түхэриг зорюулагдаха. Арадай ажахын барилгын нийтэ хэмжээндэ агропромышленна комплексын һалбаридахи капитальна һомололтонуудай хубинь 33 процентһээ дээшэ байха.

Экономикын агропромышленна секторэй шухала һалбари — хүдөө ажахы бүхы талаар хүгжөөгдэхэ, түсэбэй ёһоор индустриальна үндэһэ һуурида оруулагдажа үргэлжэлүүлэгдэхэ. Хүдөө нютагуудые социальна талаарнь шэнэдхэн хубилгаха, хүдөө нютагуудта гэр байра ба соёлой-ажаһуудалай барилгын хэмжээн үргэдхэгдэхэ. Гүрэнэй болон колхозуудай нөөсэнүүдһээ хүдөө ажахын һомололтодо 97,3 миллиард түхэриг зорюулагдаха.

Түсэб болон бюджет дотор хүдөө ажахые материальна талаар урмашуулгые үргэдхэлгэ хангагдана. Совхозууд болон гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай олзо доход үйлэдбэрине хүгжөөлгэдэ ба экономическа урмашуулгын фонднуудые байгуулгада бултадаа шахуу хэрэглэгдэхэ юм. Совхозуудай мэдэлдэ нилээд ехэ мүнгэн һомологдохо. Ашаяа багаар харюулдаг колхозуудта гэр байрын, соёлой-ажаһуудалай олон харгын барилгада, страховой түлбэри түлэлгэдэ 3,3 миллиард түхэригэй бюджетнэ һомололтонууд зорюулагдаха.

Капитальна барилга хадаа экономикын хүгжэлтые түргэдхэлгэдэ, национальна олзо доходой ургалтада горитой хубита оруулдаг юм гэжэ министр хэлэбэ. Мүнөө жэлдэ гүрэнэй промышленна 200 шахуу шэнэ предприяти ашаглалгада оруулагдаха, арадай ажахын гол фонднууд 6 процент үлүүтэй дээшэлхэ болоно. Арадай ажахын капитальна барилгада мүнгэ һомололгын юрэнхы хэмжээн 150 миллиард түхэриг болохо. Гүрэнэй капитальна барилганнуудта 129,4 миллиард түхэриг һомологдохо. Энэнь түсэбтэ табан жэлэй хараанһаа үлүү ехэ юм. Техникэ һэльбэн шэнэдхэлгэдэ, хүдэлжэ байгаа предприятинуудые шэнэдхэн заһалгада түрүүшын ээлжээндэ мүнгэ зөөри һомололгодо онсо анхарал хандуулагдана.

1984 ондо розничнэ эд бараанай эрьесэ 322,5 миллиард түхэригөөр тодорхойлогдоо. Энэнь мүнөө жэлтэй сасуулхада, 5,4 процентээр ехэ болоно. Хүн зондо ажаһуудалай талаар туһаламжа үзүүлхэ хэмжээн 8,5 процентээр дээшэлхэ.

Парти ба гүрэн худалдаа наймаа, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха хэрэгые эмхидхэлгые һайжаруулгада саг үргэлжэ анхаралаа хандуулдаг. 1986—2000 онуудта арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые болон хүн зондо туһаламжа үзүүлхэ гуримые хүгжөөхэ комплексно программа зохёон хараалха тухай дурадхалнуудые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро һайшааһан байна. Тус программа хадаа эд бараагаар хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангаха талаар шухала зорилгонуудые шиидхэхэ замуудые тодорхойлхо зэргэтэн юм.

Ерэхэ жэлдэ социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудта 118,1 миллиард түхэриг гаргашалагдаха. Энэнь бюджедэй бүхы һомололтонуудай 32,3 процентнь болоно. Тэрээнһээ гадна, гүрэнэй предприятинууд, колхозууд болон эд хэрэглэгшэдэй кооперации энээндэ 28 миллиард шахуу түхэриг зорюулха. Социально-соёлой талаар хангалгын һалбари хүгжөөлгэдэ, совет хүнүүдэй элүүр энхые аршалан хамгаалха хэмжээнүүдтэ онсо шухала удха шанар олгогдоно.

45,8 миллиард түхэриг хэмжээтэйгээр гүрэнэй социальна страхованиин бюджет СССР-эй Гүрэнэй бюджедтэ оруулагдаа. Пенси болон тэдхэмжэ түлэлгэдэ, санаторно-курортно эмнэлгэ болон амаралтые эмхидхэлгэдэ энэ мүнгэн хэрэглэгдэхэ.

Коммунис парти ба Совет гүрэн дотоодын хүгжэлтын манай түсэбүүдые бэелүүлгые, арад зоной байдалые һайжаруулгые газар дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хангалгатай нягтаар холбоно.

США-гай засаг захиргаанай гэмэ зэмээр уласхоорондын байдал эрид муудаа. Уласхоорондын байдалай иимэ түгшүүрилтэй үедэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, Совет правительство дайнай улам ехэ боложо байгаа аюулые зайсуулан сарахын тула нэтэрүү шангаар оролдоно. 1983 оной сентябриин 28-да ба ноябриин 24-дэ нүхэр Ю. В. Андроповой хэһэн Мэдүүлгэнүүд бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяанда тон ехэ удха шанартай онсо шухала документнүүд болоно. Буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые

болюулха, ядерна
аюулые зайсуула
талаар партиин б
бэелүүлдэг хараа
документнүүд дото
гыгөөр, али бүхы
найруулагданхай.
хамта тэдэ док
дотор дэлхэйе яде
хэл уруу түлхид
тэ горитой һануул

Байгша ондо
болоһон уулзалга
лоон социалис ор
тийна болон гүрэ
бэрилхы ажал яб
НАТО-гай гэшүүн
тэ хандахадаа, 1
январиин 1-һээ са
гашануудые дээш
сүлөөрһэн мүнгэ
номическа болон
хүгжэлтын хэрэг
тэ хэрэглэхын түй
гаргашануудые ал
лаһаа хороохо
хэһэн байгаа. Энэ
лынь мүнөөшье
байһан зандаа.

КПСС-эй ЦК бо
эй Министрнүүдэ
найрамдалай Ле
литика шууд бэел
раа, ехэ һэримжэ
совет хүнүүдэй б
нэй ханинарай, с
дай аюулгүй байд
гаха ба бодото а
аршалан хамгаалх
хэмжээнүүдые аб
оной бюджет до
ның хэрэгтэ 17,0
ард түхэриг гарг
хаар хараалагдана
бюджедэй гарга
процентнь болоно.

Түсэб ба бюд
нийтэ нэгэн соци
соо союзна респу
хэнэй саашанхи
жэлтэ хараалагд
элидхэлшэ мэдэ
хамта 161,8 мил
риг хэмжээтэйг
республикануудай
СССР-эй бюджед
даа.

Политическэ
лай ехэ дэбжэл
байдалда Совет
түсэбтэ табан жэ
дэхи жэлдэ оро
министр хэлэбэ,
партиин сэсэн м
тэлбэри, арад зо
һаршагүй нэгэдэн
ниинь коммунис
тын шэнэ амж
эрхэ нүхэсэл бо
га ташалга).

АРАД ЗОН ПАРТИТАЯА БАТА НЭГЭДЭЛТЭ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

фрезеровщигуудай бригадир П. И. Иванов мэдүүлбэ. — Заводой коллектив партиин табиһан асари ехэ хэмжээнэй зорилгонуудые дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаар гүйсэд дүүрэн шиидэнхэй.

Үгэ хэлэгшэ коллективэйнгээ зүгһөө Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкине дэбжүүлхэ дурадхал оруулһан байна.

Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Владимир Васильевич Щербицкине** энэ суглаан нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Киевэй «Большевик» заводой коллективэй суглаанда хабаадагшад Жовтнево һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** болон УССР-эй АН-ай Е. О. Патоной нэрэмжэтэ Электро-гагналгын институдай директор, УССР-эй Наукануудай академиин президент академик **Борис Евгеньевич Патоние** нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Криворожско Түбэй ашагта малтамал шанаржуулгын комбинадай ажалшад Горняцка һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Николай Александрович Тихоновые** болон экскаваторай машинист Социалис Ажалай Герой **Павел Евстафьевич Гилие** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар баталба.

Донецкэ областиин «Артемуголь» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ шахтын коллективэй суглаан дээрэ тэрээндэ хабаадагшад Горловско һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **Владимир Васильевич Щербицкине** болон шахтын малтагша Социалис Ажалай Герой **Александр Григорьевич Хворостяние** нэгэн дуугаар дэбжүүлһэн байна.

Белоруссиин ССР

«Атлант» гэжэ Минскын үйлэдбэриин нэгэдэлэй ажалшад шэнэ жэлые уялгануудаа гүйсэд дүүргэһэн мэдэрэлтэйгээр угтажа байна: жэлэй даабариһаа гадуур 3,5 миллион түхэригэй эд хэрэгсэлнүүд гаргагдаа. Предприятиин гаргадаг бүхы холодильнигууд Шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй юм.

— Манай бүхы түйлалтануудые манай амгалан тайбан, зохёон байгуулхы ажалда хэрэгтэй бүхы эрхэ байдал байгуулха талаар КПСС-эй ЦК-гай болон Совет правительствын эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгатай бидэ холбодог гээшэбди,— гэжэ нэгэдэлэй генеральна директор В. П. Воронов суглаан дээрэ хэлээ. Үгэ хэлэгшэ Минскэ—Московско һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкые дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал оруулоа. Үгэ хэлэгшэд өөрынгөө кандидат тухай хэлэхэдээ, тэрэ партиин эб найрамдалда дуратай гадаадын политикые эдэбхитэйгээр бэелүүлэгшэдэй нэгэн болоно гэжэ тэмдэглээ.

Суглаанда хабаадагшад Минскэ—Московско һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Андрей Андреевич Громыкые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар абаба.

Минскын автомобильна заводой коллективэй суглаан дээрэ Минскэ—Заводской һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** болон кузнец-штамповщик Социалис Ажалай Герой **Евгений Александрович Шулягые** дэбжүүлхэ тухай тогтоол нэгэн дуугаар баталагдан абтаба.

Узбегэй ССР

Ташкентын текстильнэ комбинадта суглаан боложо, тэрээндэ хабаадагшад Ташкентскэ—Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** болон предприятиин нэхэгшэ **Карамат Хакимовна Якубаевае** нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Каракалпагай АССР-эй Куйбышевай нэрэмжэтэ совхозой коллектив Кегейлийскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Николай Александрович Тихоновые** болон совхозой механизатор **Данебай Таженович Турганбаевые** нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Казахай ССР

Алма-Атагай Октябриин Революциин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ пумаажан бүдэй комбинадта олон мянган хүнэй суглаан болобо.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаевые дэбжүүлхэ дурадхал нэхэгшэ Социалис Ажалай Герой Л. В. Кочетова оруулба. Машинистһээ республикын партиийна организациин хүтэлбэрилэгшэ болотор ургалта —тэрэнэй ажабайдалай зам мүн болоно. Ямаршье тушаалда хүдэлхэдөө, тэрэ хододоо бүхы хүсэ шадал, эрдэм мэдэсэ болон дүй дүршэлөө Казахстанай экономико болон соёл культурын саашанхи хүгжэлтын хэрэгтэ зорюулдаг байгаа, байнашье гээшэ.

Алма-Атагай - Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Динмухамед Ахмедович Кунаевые** дэбжүүлхэ гэжэ тус суглаан нэгэн дуугаар шиидхэбэ.

Алма-Атагай Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй ажалшад Алма-Атагай - Октябрьска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** болон оёдолшо-мотористка **Гульнара Оразбековна Диханбаевае** дэбжүүлхэ гэжэ нэгэн дуугаар шиидхэбэ.

Мүн Кустанайска областиин Соколовско-Сарбайска ашагта малтамал шанаржуулгын комбинадта суглаан боложо үнгэрбэ. Тэрээндэ хабаадагшад Рудненска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Динмухамед Ахмедович Кунаевые** болон экскаваторнуудай машинистнүүдэй бригадир **Евгений Иванович Веревочкиние** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар абаба.

Грузиин ССР

Тбилисиин үйлэдбэриин «Электровозостроитель» нэгэдэлдэ олон хүнэй хабаадалгатай суглаан болобо. Тбилисиин — Первомайска һунгуулиин округһоо Союзай Соведтэ депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андропов** ба Тбилисиин Ленинэй нэрэмжэтэ электровоз бүтээлгын заводой электрохабсаргагшадай бригадир **Гурам Арчилович Метонидзе** нэгэн дуугаар нэрлэгдэһэн байна.

Руставска металлургическа заводто болоһон суглаанда хабаадагшад Руставска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Константин Устинович Черненко** ба булад хайлуулагша **Годерзи Севастович Панчвидзние** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ депутадта кандидадаар нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Азербайджанай ССР

Азербайджанда нефть, газ олзоборилгын «Лениннефть» управлениин ажалша коллективүүдэй суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Г. А. Алиевые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта **кандидадаар** дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал нефть болон газ олзоборилгын талаар оператор Д. М. Бабаева оруулба.

Социалис ажахы эрхилэлгые наринжуулан һайжаруулгада, ажалшадай эдэбхи үүсхэлые улам ехээр дээшэлүүлхын тула эрхэ нүхэсэл байгуулгада КПСС-эй ЦК болон Совет правительство тон ехэ анхарал хандуулдаг байна, гэжэ үгэ хэлэгшэ хэлэбэ. Г. А. Алиев энэ хүдэлмэридэ нилээд ехэ хубитаяа оруулдаг. Бакинска-Ленинскэ һунгуулиин округһоо **Гейдар Алиевич Алиевые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ тухай тогтоол нэгэн дуугаар баталан абтаба.

КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ нефть, газ олзоборилгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай суглаан Нефтяные камни хотын соёлой байшанда болобо.

Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Бакинско-Азизбековскэ һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** ба «Нефтяные камни» гэжэ үрэмдэлгын хүдэлмэриин далайн управлениин үрэмдэгшэ **Гусейн Рустам Оглы Ибрагимовые** СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаба.

Литвагай ССР

Районой түб Ширвинтосой соёлой байшанда «Ширвинта» колхозой таряашадай суглаан болобо. СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Укмергска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** болон гахай үсхэбэрилгын комплексын оператор Социалис Ажалай Герой **Валерия Ионовна Нароунтение** депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэжэ суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар тогтообо.

Каунасай П. Зибертасай нэрэмжэтэ торгон бүдэй комбинадта болоһон суглаанда хабаадагшад СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Каунасска-Пожелской һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо **Гейдар Алиевич Алиевые** ба мастерай туһалагша **Зугениюс Казевич Висоцкисые** депутадта кандидадуудаар нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Молдавиин ССР

Кишиневско - Октябрьска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** ба барилгашадай комплексно бригадын бригадир **Иван Никитович Рошкые** Союзай Соведтэ депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэжэ Кишиневой «Монолитстрой» трестын 1-дэхи барилгын управленидэ болоһон суглаан нэгэн дуугаар тогтообо.

«Красное знамя» колхоздо болоһон суглаан дээрэ Кагульска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Константин Устинович Черненкые** ба колхозуудай Чадыр-Лунгска районно Соведэй оньһожоруулгын болон электрификациин нэгэдэлэй бригадир Социалис Ажалай Герой **Савелий Михайлович Пармаклине** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ тухай тогтоол нэгэн дуугаар баталба.

Латвиин ССР

Югльска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** ба нэгэдэлэй аппаратурые хангагша **Галина Михайловна Гриневае** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэжэ Ригиин В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ үйлэдбэриин ВЭФ нэгэдэлэй Соёлой болон техникын ордондо үнгэрһэн суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар тогтообо.

Огрско һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Михаил Сергеевич Горбачевые** ба колхозой хартаабхашадай звеное даагша **Игнат Эдуардович Спилые** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ Огрско районой «Лачплесис» колхозой коллективэй суглаан дээрэ нэгэн дуугаар тогтоогдобо.

Киргизэй ССР

Фрунзенска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** ба ээрэгшэ **Турсунбюбю Мамыткановна Нурманбетовае** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэжэ Киргизэй камвольно-сэмбын комбинадай коллективэй суглаан дээрэ нэгэн дуугаар шиидхэгдэбэ.

Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Иссык-Кульска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ **Михаил Сергеевич Соломенцевые** ба колхозой ахалагша хонишон Социалис Ажалай Герой **Таштанбек Акматовые** СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар Иссык-Кульска областиин Тонско районой XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ажалшад нэгэн дуугаар нэрлэбэ.

Таджигай ССР

Науска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральнаа секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** ба колхозой түрүүлэгшэ Социалис Ажалай хоёр дахин Герой **Абдугафур Саматовые** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэжэ Пролетарска районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо болоһон суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар тогтообо.

Армениин ССР

Научно-үйлэдбэриин «Наирит» нэгэдэлэй ажалшад хүхюун баяртайнууд суглаанда ерэбэ. Ереванска-промышленна һунгуулиин округһоо

КПСС-эй ЦК-гай
на секретарь, СС
ховно Соведэй П
Түрүүлэгшэ Юрий
ровнч Андроповы
дэлэй каучугай ү
ахалагша аппара
тор **Генрик Сам**
чатрянине СССР
но Соведэй Наци
нуудай Соведтэ
кандидадуудаар
хэ гэжэ сугла
дагшад нэгэн ду
тообо.

«Ерпромстрой»
коллективэй сугл
хүн байба. Ерев
скэ һунгуулиин
КПСС-эй ЦК-гай
рогой гэшүүн,
эй обороны
Советскэ Союз
Дмитрий Федоро
новые ба трести
31-дэхи управл
мэглэгшэдэй бриг
гадир Социалис А
рой **Гриша Сарк**
карянине СССР-
Соведэй Союза
депутадта кан
дэбжүүлхэ гэжэ с
рэ нэгэн һанал
тоогдоо.

Туркмениин

Ашхабадска
Кировскэ райо
Ел» колхоздо х
лаан болобо.
хүдөөгэй һунгуу
һоо КПСС-эй Ц
ральна секретар
Верховно Соведэ
мэй Түрүүлэгшэ
димирович Андр
колхозница
Огулдженнет Со
ловае СССР-эй
ведэй Союзай С
путадта кандид
жүүлхэ гэжэ ал
тив нэгэн дууга

Эстониин

Политическэ
лай ехэ дэбжэл
байдалда үйлэдб
лэкс» нэгэдэлэ
экскаваторна
лективэй сугла
Таллинскэ һунг
родской округһ
ЦК-гай Генера
тарь, СССР-э
Соведэй Президи
лэгшэ **Юрий**
Андроповые ба
бригадир Социа
Герой **Валерий**
Лийвые Союзай
путадта кандида
жүүлхэ гэжэ с
баадагшад нэгэ
тообо.

«ХАМАГАЙ ТҮЛӨӨ ХАРЮУСАЛГАТАЙБДИ!»

предприятинууд: мылэ эшанадаг завод, пивын завод, арhа элдэдэг, шубуун ган эдэг мастерскойнууд худэлжэ бэлэй. Эдэ бүхы предприятинуудтань ороойдоо 103 хүн ажаллаhан байгаа.

Мүнөө манай городой предприятинуудта олон мянган хүдэлмэрилэгшэд ажаллана. Тэдэнэр хүбсаhа хунар оёно, барилгын материалнуудые, хирпиисэнүүдые бэлдэнэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргана. Жэлдээ 10 миллион түхэригэй промышленнэ продукци худалдаhан байнабди. Промышленнэ предприятинуудай коллективүүд байгаа онойнгоо 11 hарын түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэнхэй.

Хяагтымнай омогорхол — ээрэлгэ-нэхэлгын фабрика болоно. Тэрэмнай жэлдээ 7 миллион гаран түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргадаг юм. Фабрикын гурбан зүйлэй продукци гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэйгээр гаргагдана. 1982—1983 онуудай турша фабрикын ухаалан зохёогшод 30 гаран дурадхал оруулжа, 30 мянган түхэриг мүнгэ алмаhан байна. Тэндэ олон үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн эбтэй эетэй коллектив хүдэлнэ.

Промышленнэ предприятинуудай коллективүүд hайн шанартай продукци сэхэр үйлэдбэрилхэ талаар үшөө хэрэглээгүй нөөсэ арга боломжонуудтай тодорхойлжо байнхай, гэхэтэй хамта эндэ дутагдалнууд бии байнаар. Зарим предприятинуудта ажалай бүтээсэ дээшэлhэнгүй, шанар муутай продукци гаргагдана, ажалай үдэрнүүдые элдэб шалтагаанаар гээхэ ушарнууд дайралдана.

hүүлэй үедэ үйлэдбэриин ба ажалай журам зарим тэды hайжараа. Гэбэшье нютагай Совет энэ талаар үшөөл ехэ юумэ хэхэ зэргэтэй.

Хяагта—республикын гоё hайхан городуудай нэгэн болонхой. Эндэмнай барилга сэхэр хэгдэнэ. Тодорхойлбол, 240 hууринтай больницын комплекс, 500 хүниие нэгэ дор hуулгаха клубтай, Пионеровой байшан, «Орбита» станци, дунда hургуули, хэлхээ холбоонэй байшан гэхэ мэтэ томо томо объектнууд hүүлэй жэлнүүдтэ ашаглалгада оруулагдаба. Дүтын сагта 5337 дүрбэлжэн метр талмайтай хүүгэдэй саад, СПТУ-гай 420 hууринтай hуралсалай комплекс ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдана.

«Бурводстрой» ПМК-гай коллектив (директорынь В. М. Стручков) гэр байранууд ба соёлой объектнүүдые hайнаар барина гэжэ тэмдэглэлтэй. ПМК-гай бүхы хүдэлмэришэд гэр байраар хангагданхай, өөрын столовотой, магазинтай, улаан булантай, 90 үхибүүдэй багтаха саадтай юм. Мүнөө эндэ бусадшье барилга хэгдэжэ үргэлжэлнэ. Тэрэшэлэн «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй (эрхилэгшэнь Ю. М. Насухин) гэр байрануудые бариха асуудалда горитой анхарал хандуулна.

Гэхэтэй хамта, барилгашадай хүдэлмэри hаналаар хүрэнгүй. Юуб гэхэдэ, арбадахи табан жэлэй туршада капитальна барилгада hомологдоhон мүнгэнэй 2 миллион шахуу түхэриг ашаглагдаагүй үлөө hэн. Шэнэ байранууд абаха дуратайшуул манайда олон. Барилгын муугаар хэгдэдэг гол шалтагаанинь гэхэдэ, городой барилга хэхээр бэеэ даангай организаци үгы. «Бурятцелинстрой» 466-дахи ПМК барилгаяа гол түлэб хүдөө нютагуудта хэдэг юм.

«Хэн Советдэ хүдэлнэб, тэрэ хамагай түлөө харюусалгатай» гээд арад зоной дунда тон зүбөөр хэлсэдэг гээшэ.

Городской Советэй гүйсэдкомэй ойрын гурбан жэлэй туршада социально-соёлой барилгануудые саашадань хүгжөөхэ, коммунальна хангалгые hайжаруулха, hуурин тосхонуудые ногоорүүлхэ, болбосон түхэлтэй болгохо тушаа Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой үндэhөөр табан жэлэй дүүрэтэр бэелүүлхэ тодорхой хэмжээнүүдэй хараалhан байна. Эдэ хэмжээ ябуулганууднай городой ажахын хүгжэлтэдэ нүлөө үзүүлхэ юм.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаhанай 60 жэлэй ойе угтуулан, городой болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулагдаа hэн. «Эрхим үйлсэ, квартал, гэр» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө социалис мүрысөөн эмхидхэгдээ бэлэй. Мүрысөөндэ илагшадта мүнгэн шан, Хүндэлэлэй грамотанууд, дипломууд барюулагдаа. Иимэ мүрысөөгөө саашадань үргэлжэлүүлжэ, жэлдээ нэгэ дахин дүнгүүдынь гаргажа, илагшадынь урмашуулжа байха гэлсэбди.

Горсоведэй гүйсэдкомой шиидхэбэрээр үйлсэнүүд, паркнууд ба сэсэрлигүүд предприятинууд ба организацинуудай, hургуулинуудай коллективүүдтэ даалгагдажа үгтөө. Тэдэ коллективүүд үйлсэнүүдээ ариг сэбэрээр байлгаха, ногоорүүлхэ талаар бүхы хүдэлмэри ябуулна юм.

Байгша ондо городой болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар городской Соведэй депутадууд А. К. Филиппов, А. М. Миронова, В. Г. Никитина, А. С. Соловьев, А. К. Степанов, Ф. С. Харахинов болон бусад илангаяа ехээр хубитаяа оруулhан байна.

Городской Соведэй гүйсэдком арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө нилээд оролдолго гаргаа. Городоймнай ажалшад КПСС-эй XXVI съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын, хүдэлмэриин шанар, ажалай журам hайжаруулхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байна.

Даб дээрэ тооложо үзэhэнэй ёhоор Хяагтын горсоведэй харьяата газар дээрэ байдаг бүхы предприятинууд, организацинууд ба эмхи зургаанууд гүрэнэй түсэбүүд ба абаhан социалис уялгануудаа урагшатайгаар дүүргэхэнь. Мүнөө бидэнэр, городской Соведэй бүхы депутадууд туйлаhан амжалтануудаа арьбадхаха, үшөө бии байгаа арга боломжонуудаа hайнаар хэрэглэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые ерэхэ жэлэйнгээ хүдэлмэриин түсэбтэ оруулжа байнабди.

С. КЛИМОВ,
арадай депутадуудай Хяагтын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

даhан асуудалнуудые шиидхэээгүй hаа, транспортые эршэ түргэсөөр хүгжөөлгэдэ hаад түбэг татагдаха байна бшуу.

Республикын транспортна гуримые саашадань нарижуулан hайжаруулха талаар үшөө нэгэ шэглэл гэхэдэ, мүнөө хэрэглэжэ байhан зам харилсаануудаар, харгын томо-томо бэлшэр, холбоонуудаар юумэ зөөхэ, шэрэхэ арга боломжонуудые үргэдхэхэ зорилго болоно. Мүн шэнэ харгынуудые барижа, транспортын шэнэ зүйлнүү-

ЖЭЛТЫН ... ШЭГЛЭЛ

дые, түрүү онол аргануудые, ашалга-буулгалгада бүри hайн оньhон техникэ нэбтэрүүлхэ болоно гээд тэмдэглэлтэй.

Республикын транспортна узел болохо Улаан-Үдэ хотын арга боломжонуудые hайжаруулха гэhэн зорилго түрүүшын ээлжээндэ табигдана. Энэмнай саашадаашье элдэб янзын ашаа хубаарилан дамжуулха республикын гол түбынь зандаа үлэхэ юм. Энээн дээрэhээ харгы замуудай ехэ бэлшэр болодог Улаан-Үдын транспортын барилтанууд болон түхеэрэлгэнүүдые үргэлжэ дээрэнь hэльбэн шэнэдхэхэ программа зохёохо шухала. Эндэ транспортын хүдэлмэрилэгшэдэйшье, ашаа эльгээгшэдэйшье, ашаа тушаан абагшадайшье хүсэл хараада абтаха ёhотой. Гэхэтэй хамта нэгэн доро оршон тойронхи байгаали, мүн агаар бузарлахагүйн тула али болохо хэмжээ абаха, хүн зониие транспортаар хангалгын шанарые эрид hайжаруулха гэхэ мэтэ шухала асуудалнууд шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

Буряад ороной олон тоото харгынуудаар саашадаа зөөгдэхэ ашаануудай хэмжээе тоолон гаргахадаа, республикын транспортын гуримай техническэ арга боломжонууд хараада абтаhан байна. Энээнэй ёhоор, ойрын жэлнүүдтэ Улаан-Үдэ — Наушки гэжэ түмэр зам, Транссибириин түмэр замай хэдэн станцинууд hэльбэгдэхэ болоно. Мүн Улаан-Үдэ — Хяагта, Улаан-Үдэ—Хори — Нарhата — Романовка, Улаан-Үдэ — Баргажан, Улаан-Үдэ — Мухар-Шэбэр гэжэ автомобильна ехэ харгынууд шэнэлэгдэхээр хараалагдана.

Республикын экономическа болон социальна хүгжэлтэhөө уламжалан, нютагай материальна болон түүхэй эдэй баялигуудай нөөсэнүүдые үлэмжэ hайнаар хэрэглэhэнэй ашаар Буряадай Зүүн зүгэй, Хойто-Байгалай территориально-үйлэдбэриин томо комплекснууд бүридүүлэгдэжэ, энэ шэнэ районуудта хүн зониие олоор нүүлгэн нютагжуулха зорилгын табигдахатай хамта транспортын шэнэ барилганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагдаха байна. Буряад ороной хойто зүгэй хүн зондо Баргажанай голhоо эдеэ хоолой зүйлнүүд зөөгдэхэ ёhотой. Мүнөө үедэ Байгал-Амарай түмэр замые зубшуулан баригдаhан автомобильна харгые нийтын хэрэглэмжын саг үргэлжын зам болгохо гэhэн шиидхэгдээгүй шухала асуудал гаранхай. Тус асуудалые зүбөөр шиидхэбэл, социальна, мүн саашадаа экономическашье ехэ удха шанартай болохо байна. Юуб гэхэдэ, хожомоо эндэхи бүхы нютагуудые холбоhон түмэр зам шадархи автомобильна гол харгы боложо үгэхэ hэн. Тиимэhээ БАМ-ай барилгашад энэ харгые зохистой хэмжээндэ түргэн хүргэхэ, тингээд «Бурятавтодор» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл өөрынгөө мэдэлдэ абаха ёhотой гэжэ hанагдана. Албан зургаануудай өөhэд өөhэдынгөө тала хаража, тус асуудалай шиидхэлгые унжагайруулhан ябадал хадаа hүүлэй hүүлдэ автомобильна харгыгүй үлэхэ ушар тохёолдуулжа магад. Юуб гэхэдэ, Байгал-Амарай барилгашадай эндэhээ ябахадань, энэ харгы эзэгүй болохонь лабтай.

Мүнөө үедэ гансал Ахын район Буряадай болон ороной бусад районуудтай автомобильна харгын холбоогүй үлөөд байна. Автомобильна харгын барилгын асуудалые шиидхэлгэ ашаа зөөлгын бага хэмжээнhээ боложо унжагайруулагдана. Гэбэшье, автомобильна харгын холбоогүй байhан дээрэhээ энэ районтой экономическа болон социальна хүгжэлтэдэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоно.

Тиимэhээ эдэ бүгэдые хараада абажа, тусгаар харгынуудые барибал, ашаа зөөхэ зам богонидхохоhоо гадна, сагшье, мүн бусадшье нөөсэ алмаха арга олгохо гэжэ тоологдоо. Мүн энэ харгы Эрхүүгэй областиин манай республикын урда районуудтай байгуулагдаhан холбоое 200 гаран километрээр хороохо байна.

Холын хараатайгаар түсэблэн харахада, Буряадай транспортын харгы замуудые нарижуулан hайжаруулха, байгаалиин баялигые ашаглан хэрэглэхэ зорилготойгоор автомобильна харгы, мүн бусадшье замууд баригдаха болоно.

Транспорт хүгжөөхэ зуураа уhан замда онсо анхарал хандуулжа, тэрэнэй үүргыень дээшэлүүлхэ болонобди. Илангаяа, холын районуудта элдэб янзын ашаа зөөхэдэ, ашаа туhань ехэ гэжэ тэмдэглэмээр. Уhан замаар Баргажан голой нютагуудта ашаа зөөхэдэ, автомобильна харгыгаар абаашаhанда орходоо, 2 дахин үнэгүй болохоhоо гадна, хүдэлмэришэд үсөөнөөр хэрэглэгдэжэ байна бшуу.

Республикын уhан замда ушардаг шухала асуудалнуудай дунда Сэлэнгэ, Байгалаар ашаа зөөлгэ илангаяа хурсаар табигдаха зэргэтэй. Энэ шухала асуудалые шиидхэхэ онол аргануу гэбэл: нэгэдэхинь, Сэлэнгэ мүрэнэй адагта ашаа буулгаха, тээхэ гэхэ гү, али hэлгэн ашахын тула тусхай пристань бариха хэрэгтэй: хоёрдохёор, лихтернэ онол аргаар ашаа зөөхэ хүдэлмэри эмхидхэхэ (ондоогоор хэлэхэдэ, тамаржа ябадаг контейнернүүдые хэрэглэхэ ушартай). Иимэ контейнернүүд Сэлэнгэ мүрэнэй адагта Байгал далайгаар тамардаг томо баржануудта ашагдаха болоно.

Республикын районуудай экономическа талаараа хурдан түргэн хүгжэлтэ, хүн зоной ажабайдалай улам түргэнөөр hайжаран дээшэлэлгэ, социальна үзэгдэлнүүдэй бүри эршэмтэйгээр дэбжэлгэ агаарай замые саашадань хүгжөөхэ эрилтэ табина. Тиимэhээ республика дотор гансал аэродромуудые олоор бариха бэшэ, мүн тэдэниие соёл болбосоролой хүгжэлтын хэмжээгээр уужам hаруулаар, гоё hайханаар барижа, уран зохидоор шэмэглэхэ ушартай. Тиигэжэ агаараар аяншалагшадые хангалгын шанарые улам hайжаруулжа, техническэ арга боломжын хэмжээгээр аэродромуудые таарамжатай зохидоор hэльбэн бариха хэрэгтэй.

Энээн дээрэhээ ерээдүйн холын хараатай зорилгонуудтай тааралдуулан, Буряадай республикын транспортын комплекс бүриддүүлэн хүгжөөхэ тухай шухала асуудал табигдана. Тэдэниие урагшатайгаар шиидхэлтэ нийтын үйлэдбэриие эршэмтэйгээр хүгжөөхэдэ, арад зоной ажаhуудалые баяжуулан батадхахада ашатуhатайгаар нүлөөлхэ болоно.

Б. РАДНАЕВ.
Буряадай филиалай социально-экономическа шэнжэлэлын таhагай ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.

1984 МАРТЫН 4 СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта

Эхэ орондоо үнэн сэхэ

Ногоон базаарай хажуугаар гаража, Балтахиновай гудамжаар тээ урагшаа ошоод, зүүн добо өөдэ эрьехэтэй сасуу кооперативна техникумэй нюур талада үлгөөтэй «Мартын 4-дэ — СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта» гэжэ гоёор бэшэгдэhэн плакадые бүри холоhоо обёорбоб. Тээ доохонуурнь — «Агитпункт», «Орожо хайрлагты!» гэhэн гаршагууд уни бутарма улаан үнгөөрөө урагша хойшоо хажуугаарнь алхагшадые уриhан мэтэ.

Урдахи зарлалай hунгалтын кампаниинуудай үедэ эндэхи агитпункт hайн хүдэлмэреэрээ шалгараа hэн.

— Мүнөөшье энэ заншалаа орхихогүй гэhэн хүсэлэнтэйбди, — гэжэ агитпунктынгаа үүдые үргэнөөр сэлижэ намайе урихадаа, тэрэниие даагша, кооперативна техникумэй директорэй орлогшо Анатолий Иннокентьевич Тропников хэлэбэ.

Нээрээшье, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха арга боломжонууд энэ агитпунктда гүйсэд бии. Орожо ерэхэдэмнай, техникумэй библиотекые даагша Наталья Павловна Флеткинае арбаад гаран hурагшад тойронхой, илангаяа нийтэ-политическэ литератураар, партиин ЦК-гай hүүлшын Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдээр hониирхоно хэбэртэй. Теэд залуушуулай hониирхолынь хуулита юм ааб даа. Эдэ залуу басагад 2—3 жэл соо эндэ hуража гараад, түрэл республикынгаа нютаг hууринуудаар таража, хүн зониие худалдаа наймаанай талаар хангалгада өөрынгөө хубита оруулжа эхилхэ ха юм.

Дооро, үүдэ оромсоор, коридорой ханада, угаа зохидоор үлгөөтэй планадуудые хараhанаа hанаадхибаб. hайхан зураг, фотонууд, арнжагар бэшэгтэй тайлбаринууд ССР Союзта, манай Буряад орондо худалдаа наймаанай хэрэгэй хэр зэргэ хүгжэhэн тухай хөөрэнэ. Эдэ зурагуудай хажуугаар ниишэтиншээ hүндэлhэн, мүн уншалгын зал соо номоо үзэжэ байhан басагад худалдаа наймаанай ерээдүйн хүдэлмэрилэгшэд гээшэ.

— hурагшаднай партиина документнүүдээр, уласхоорондын байдал тухай материалнуудаар ходо hониирхожо байдаг, — гээд, библиотекые даагша Наталья Павловна хөөрэнэ. —Тэдэнэй дунда агитатор, политинформаторнууд бии. Агитпунктымнай сэхэ уншалгын заал соо оршодог hэн тула номоо үзэхынгээ забhарта гү, али үзэжэ дүүргээд, студентнүүд заабол энэ «hунгагшын буланда» ерэжэ, эндэ табяатай ном, журналнуудые hайса ирадаг, хэрэгтэй зүйлнүүдыень дэбтэр соогоо буулгажа абажа байдаг. Бидэнэр, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд, эндэхи материалнуудые ходо hэлгэжэ байдаг гээшэбди.

Шара хилэн скатертяар хушаhан үргэн гэгшын стол дээрэ «Залуу коммунист», «Комсомолой ажабайдал», «Студенческий меридиан» гэхэ мэтэ журналнууд, элдэб газетэнүүд, СССР-эй Верховно Соведтэ hунгалта тухай материалнууд.

hонор, зохидшье гээшэнь аргагүй. Тойроод hабануд соо hуулгаhан гэрэй ногоон ургамалнууд, сэсэгүүд hаглайлдана. Үдэшэндөө ниишэ ерээд, телевизоршье хараа hаа болохо юм байна. Тэрэ нэгэ ханадань пианина табяатай. Юрэдөө соёл-гэгээрэлэй хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ гэбэл, бүхы юумэн эндэ бии. Түсэб соонь эдэ бүгэдэ хуу оруулагданхай.

— Манай участогай hунгагшадай 70-аад процентнь залуушуул — манай техникумэй басагад, тиихэдэ энэ хажуудахи лесотехническэ техникумэй хүбүүд — болоно. Олонхинь түрүүшынхээ дуугаа үгэхэ. Эрхэтэнэй болбосоролые гэршэлхэ шухала энэ үйлэ хэрэгтэ тэдэниие бэлдэхэ уялгатайбди, — гэжэ агитпунктые даагша А. И. Тропников хөөрэнэ. —Энэ үдэрhөө СССР-hээ СССР-эй ёhотой эрхэтэн болоhоноо бүри гүнзэгыгөөр мэдэрхэ ха юм. Теэд энэ мэдэрэлыень хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Тиихын тула хэдэн хөөрэлдөөн түсэблэгдөө, ветерануудтай уулзалга болохо. Агитпунктын түсэбөөр мүнөөдэр «Ажал— Эхэ оронойнмнай жабхалан түгэс hүр хүсэнэй үндэhэ hуури» гэhэн темээр hурагшадай конференци болохоо байна.

Тус конференци техникумэй актова зал соо болобо.

Нигэжэ кооперативна техникумэй студентнэр-hунгагшад эб найрамдалта политикые мандуулhан Эхэ орондоо үнэн сэхэ байhанаа гэршэлбэ ха юм.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

Чехословакиин электротехническэ промышленностиин предприятинуудай дунда Ческе-Будеёвица городтохи «Энерговод» завод суурхадаг. Ажалай эмхидхэлэй шэнэ түрүү аргануудые хэрэглэhэнэй, түрүү технологи нэбтэрүүлhэнэй ашаар «Энерговодой» коллектив hайн шанартай продукци бүтээн гаргана. Заводой продукциин ехэнхи хубинь социалис хамни барисаанай оронуудта эльгээгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: предприятиин хабсаралгын цехэй түрүү хүдэлмэришэн Ян Бартик.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

МАЛШАДНАЙ МАГТААЛТАЙ

Республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгатай хаhа—нийтын адууhа малай үбэлжэлгэ ябажа байна. Оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ гэжэ түхэрэн жэлдээ ажалладаг малшаднай арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлые шэнэ амжалтатайгаар түгэсхэжэ байнхай.

Буряадаймнай АССР-эй олохон колхоз, совхозууд гү, мяха үйлэдбэрилхэ, гүрэндөө худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэбые дүүргэhэн тухайгаа хойно хойноhоо элидхэнэ.

Үбэлжэлгын үедэ малшадые соёлой талаар хангаха гэhэн уялгаяа республикымнай литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэд hайн мэдэрнэ. Бидэнэр haалиншадтай, малшадтай, хониншодтой халуун холбоо барисаатай гээшэбди. Уран зохёолшод хүдөө нютагуудаар ябахадаа, hү haалиин фермэнүүдтэ, хонишодой отарануудта ходо ошожо, хүдөө ажахын продукци элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилжэ байhан малшадтай уулзадаг, тэдэнэй ажал хүдэлмэритэй танилсадаг, мүн өөhэдынгөө хэжэ байhан хэрэг ажал тухай хөөрэдэг, шэнэ шүлэг зохёолоо уншадаг байнабди. Республикымнай мэдээжэ уран зохёолшод Чимит-Рэгзэн Намжилов, Цэрэн Галанов, Цыден-Жап Жимбиев, Галина Раднаева, Солбон Ангабаев, Георгий Дашабылов, Лопсон Тапхаев, Дугар Дылгыров, Гарма-Доди Дамбаев, Ким Балков, Баир Дугаров болон бусад хүдөө нютагуудай малшадтай хани халуун уулзалгануудые ходо хэжэ байдаг.

Республикадамнай хониин ажал ехээр хүгжөөгдэнхэй гэжэ мэдэнэбди. hүүлэй хоёр жэл соо хура бороотой, ургасатай байжа, үбhэ тэжээлэй элбэгээр абтадаг болоhоной ашаар Буряадаймнай хонишод энэ жэлдэ ехэхэн амжалта туйлаа, зуутанай тоо бүри олон болоо.

Үргэн ехэ бэлшээритэй, сабшалантай, тарьяанай талмайтай Зэдын, Сэлэнгын хүршэ хоёр районой хонишод бүри үниhөө хойшо хоорондоо мүрысэдэг, хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулхын, түл олоор абахын түлөө тэмсэдэг юм. Энэ жэлдэ Зэдын районой хонишод ехэ амжалта, илалта туйлаа. Таби гаран хонишодынь зууниhаа—зуу, бүришье олон хурьгадые абажа, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлhэн байна. Тиихэдэ Зэдын районой «Коммунизм» колхоз бүхы ажахыгаараа ехэ хониин бүриhөө хурьга абажа, хоёрдохи жэлээ толотомо амжалта туйлаба. Тус колхозой эрхим хонишон Чойжил-Сурэн Дашиевич Дымчиков зуун эхэ хониин бүриhөө 120 хурьга абажа, Зэдынгээ районой чемпион болоhон алдартай. Энэ колхозой зургаан ахалагша хонишод зуутан гэhэн нэрэеэ hүүлэй арбаад жэлдэ нэрлүүлжэ байна.

«Коммунизм» колхоз республикын үшөө гурбан ажахытай хамта үнгэрэгшэ жэлдэ олзо доходтой гараhан, тиигэжэ Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзай болон, ВЛКСМ-эй обкомой hайшаал магтаалда хүртөө hэн.

Би энэ жэлдэ композитор Ким Раднаевтай «Коммунизм» колхоздо ябажа, «Инзагата нютаг» гэhэн дуу бэшэhэн байнабди. Ажал хүдэлмэреэрээ урдалhан колхознигууд түрэл нютаг тухайгаа дуунайнмнай хүхюун солёноор дуулалдана.

Үндэр Бүрэн-хаан
Үбсүүгээ сэлижэ,
Үүрэй сайхые
Үндын угтана.
Үдэн далита
Үнгын шубууд
Уужам талада
Ураар жэргэнэ.
Зэдын хоймор ээлэнхэй,
Зэдэлээтэ гэшхэдэлтэй,
Ирагуухан аялгата
Инзагата, Инзагата.

Буряад оронойнгоо баян, баян нютагуудаар яhала ябагдадаг гээшэ. Сэлэнгын, Хяагтын районуудай ажахынуудаар, Түнхэн, Хурамхаан, Яруунаар нилээд ябаhан байнаб. Тиихэдэ түрэhэн гараhан Түгнэ нютагаа мүн лэ ошогдодог ааб даа. Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй районуудые республика соогоо талха тарья ехээр ургуулдаг нютагууд гэжэ зүб хэлсэдэг. Алдар суута буряад, шэмээшэг тарьяашад энэ жэлдэ нэрэдээ хүрэмэ ажал хэhэн, ехэхэн амжалта туйлаhан байна. Мухар-Шэбэрэй район гүрэндэ тарья тушаалгаар табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ шадаhан байха юм.

Тарьян, ногооной hайнаар ургаhан газарта мал ажал амжалтатайгаар хүгжөөхэ арга боломжо бии байна. Тиин Мухар-Шэбэрэй малшад түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ урда hурданайхиhаа ехэ урагшатай байба. Гүрэндэ hү, мяха, ноохо тушааха түсэбөө саг болзорhоонь урид дүүргэhэн тухайгаа элидхэв. Районой «Знамя Ленина» колхоз Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр 1982 — 1983 онуудай адууhа малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэhэнэйнгөө, үбэлэй үедэ мал ажалай эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилжэ гүрэндөө худалдаhанайнгаа түлөө толотомо илалта туйлажа, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа hэн.

Манай Буряад орондо айлшаар ерэhэн холын Украинын уран зохёолшо, поэт Поликарп Шабатинтай бидэ Хушуун-Үзүүр нютаг энэ намар ошоо бэлэйбди. Хонгор hайхан саг, дэлгэр баян Түгнын тала манииие бууяса гараhан ургаса тарьягаараа угтан байгаа hэн. Колхозой түрүүлэгшэ Николай Гармаевич Цырендашиев өөрөө «Волга» машинаа жолоодон, бидэндэ үргэн уужам газар дайдаяа үзүүлбэ, нютаг тосхонуудтаяа, ажалша малша хүн зонтоёо танилсуулаа бэлэй. Ургаса тарьян, үбhэ ногоон энэ жэлдэ гайхалтай hайнаар ургажа, хүн зон урма баяртай гээшэнь аргагүй байгаа. Колхозой адууhа мал, хони хурьгад талаар дүүрэн бэлшэнэ.

Эдеэ хоол элбэгжүүлхэ программые бэелүүлхээр зорижоhон колхозой малшадай амжалта ехэ гэжэ хаража, мэдэжэ абаабди. «Знамя Ленина» колхозой hаалишад hү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэбые сентябриин эхеэр дүүргээ hэн. Хонишодойшье амжалта ехэ. Ахалагша хонишод Дамби Иванов, Баир Эрдынеев, Петр Цыбенов гэгшэд энэ жэлдэ зуутанай тоодо орожо, нэрэ алдараа бүхы республика соогоо нэрлүүлээ.

Ахалагша хонишон Василий Данзанович Нагмитовай отарада ошожо, ажал хэрэгтэйнь танилсаа hэмди. Хани нүхэр Дулма Цыреновна Цыренжаповатай гэр бүлөөрөө тэдэнэр хорёод жэлдэ хониин ажал дээрэ хүдэлмэрилнэ. Колхозойнгоо бүхы хонишодтол адли тэдэнэр түрэл нютагаа hалбаруулха хэрэгтэ, оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ хубитаяа оруулхын түлөө ажаллана.

Үбэл, зун, хабар, намар—
хэдыдэш
Үдэр, hүни гэжэ огто
мэдэнгүй
Үргэн талаар hүрэг хонёо
бэлшээдэг
Үнэн сэхэ хонишоднай
магтаалтай.
Наран, бороо, hалхи,
шуурган—юуешье
Найдамтайгаар,
тэсэмгэйгээр дабадаг,
Нармай уужам нютаг
дээрээ суурхадаг
Нарин, уран хонишоднай
магтаалтай.
Агуу манай аба орон,
араднай
Алдар суута ажалытнай
мартаагүй.
Алтан одо энгэр дээрээ
толоргон,
Алхалалдадаг хонишоднай
магтаалтай.

ГУНГА ЧИМИТОВ,
уран зохёолшо.

Социалис ОРОНУУДААР

ҮНДЭР БАЯН УРГАСА

ХОШИМИН. Вьетнамай урда хубидахи эгээл гол мүрэн болохо Меконгын олон тоото hалаануудаар шэнэ ургасын оооhоор дүүргэгдэhэн баржанууд hубарилдана. Орон доторoо оооhо тарья ехээр ургуулдаг эндэхи нютагуудта хуряалгын хаhа түгэсхэгдэжэ байна. Гүрэнэй тушаан абалгын пунктнуудта түрүүшын мянгаад тонно барангар оруулагдаба.

Мүнөө жэлдэ ургаса hайн байгаа юм. Нэдондо жэлэйхинээ 100 мянган тонноор ехэ барангар суглуулагдаа. Тэрэнэй ургаса горитойгоор дээшэлнэн байна. Хүдөө ажахын техникэ үргэнөөр хэрэглэhэнэй, гүрэнэй зүгhөө минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ехээр хубаарилдаг болоhоной, уhалууриин түхеэрэлгэнүүдые олоор бариhанай ашаар энэ туйлагдаа. Агрономическа эрдэм ухаанай туйлалтануудые кооперативуудта хэрэглэдэг, ажалаа хамтынгаа хүсөөр эрхилдэг болоhониинь хүдөө ажахын ургалтын шухала нөөсэ болоно.

ЭРШЭМТЭЙ ТҮРГЭНӨӨР ХҮГЖЭНЭ

УЛААН-БААТАР. Тосонцэнгэлиин модо болбосоруулгын комбинадай коллектив үлөөдэhэ гаргадаггүй арга технологёор хүдэлдэг болоходоо, горитой хэмжээнэй түүхэй эд алмаха, мүн шэнэ янзын зүйлнүүдые бүтээхэ аргатай болоо. Тусхай шэглэлтэй бусадшье олон предприятинуудта модо үлөөдэhэгүйгөөр болбосоруулдаг шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоно.

Арбаhаа үлүүтэй жэлэй саада тээ байгуулагдаhан модоной ба модо болбосоруулгын промышленность республикын арадай ажахын эршэмтэй түргэнөөр хүгжэжэ байhан hалбари болонхой. Монголой республика дотор үйлэдбэрилэгдэдэг промышленна продукциин арба гаран процентнь тус hалбариин болодог юм. Материальна нөөсэнүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гээшэ МНРП-гэй XVIII съездын hалбариин ажалшадай урда табиhан гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Тэрэнэй материально-техническэ баазые бэхижүүлгэдэ Советскэ Союзда ехэ туhаламжа үзүүлдэг юм. Модоной зүйлнүүдээр национальна экономикын хэрэглэмжэнүүдые сүм хангадаг хэдэ хэдэн томо предприяти совет мэргэжэлтэдэй туhаламжаар баригданхай.

ХҮНДЭ ХҮДЭЛМЭРИ РОБОДУУДТА ДААЛГАГДАНА

БЕРЛИН. Эйзенахай (Эрфурт округ) автомобиль бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд эгээн хүшэр хүндэ хүдэлмэриие промышленна рободто «даалгаа» юм. Ерээдүйн машинануудай детальнуудые хэбтэ сохихо лининүүдые хангаха талаар бүхы хүдэлмэри тэрэ даанхай.

Энээнэй урда тээ тус цехтэ хүдэлмэринь гол түлэб гараар хэгдэдэг байhан юм. Жэшээлбэл, хүдэлмэришэд хилбар түхеэрэлгэнүүдэй туhаламжаар халуун түмэр ехэ хүсэтэй пресс доро табижа үгэдэг байгаа. Мүнөө манипуляторай оньhон «гарнууд» энэ хүдэлмэриие хэдэг болобо. Тиигэжэ ажалай эрхэ байдалда гансал hайжараа бэшэ, мүн бүтээсэнь дээшэлhэн байна.

(ТАСС).

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ «СЭНХИР ГАЛХАН»

Соведүүдэй үргэн ехэ ороной бүхы эрхэтэд туха сүлөөгүйгөөр хүдэлжэ, Шэнэ, 1984 оние ажалай ёһотой бэлэгүүдээр угтахые бэлдэнэ. Останкинадахи телевизионно түбтэ Шэнэ жэлэй «Сэнхир галханиие» буулгажа дүүргэхэеэ байна.

Элдэб үнгын галнуудаар яларһан Шэнэ жэлэй ёлкын дэргэдэ дуу, хатарай, шог зугаанай хүхюу карнавал эхилхэ. Т. Синявская ба М. Магомаев, С. Ротару болон В. Винокур, Л. Лещенко ба Ж. Бичевская, Н. Сличенко болон «Ромэн» гэжэ трио телевизор харагшадта айлшалха байна. Харин А. Пугачева байха гээшэ гү? Шэнэ жэлэй нэгэшье зүжэг тэрээнгүйгөөр үнгэрдэггүй хамнай. Цыгануудай хоортой гү, али циркдэ дууладаг һэн. Энэ удаа артист өөрынгөө гэртэ бидэнэртэй уулзаха юм. Харин тэрэнэй ямар дуу дуулаха байһаниинь мүнөө дээрээ нюуса байна. Шэнэ жэлэй «Галхан» һанаанда ороогүй олон юумэн харагшадта дурадхаха болоно. Жэшээлбэл, телевизионно-техникын туһаламжаар А. Пугачевагай гэрһээ гараад, поэт Расул Гамзатовай байрада ерэхэдэмнай, В. Кикабидзе айлшан ерэнхэй байха. Тэрэ гэрэй эзэнэй үгэнүүд дээрэ найруулагдаһан шэнэ дуу дуулажа үгэхэ.

Шэнэ жэлэй «Галханай» программада түрүүшынхеэ гүйсэдхэгдэхэ зүйлнүүд олон байха. Ю. Антонов, Т. Мяги, Э. Пьеха шэнэ дуунуудтайгаа харагшадаа танилсуулха юм.

Бүхэли үдэшэндөө сэнхир экранууд дээрэһээ хүгжэм зэдэлхэ. В. Спиваковай хүтэлбэри доро «Виртуозы Москвы» гэһэн камерна оркестр, Е. Светлановай хүтэлбэри доро гүрэнэй симфоническа оркестр, инструментальна ансамбльнууд ба зарим дуушад энэ ушартай дашарамдуулан өөһэдынгөө хүгжэмтэ тайлбарилагшые уряа юм. Энэ роль Николай Озеровто даалгагдаа. Харин опереттэгүй ямар үдэшэ болохоб? М. Боярский О. Терюшнова хоер энэ жанрта арга шадалаа туршаха гэжэ шиидээ юм.

Гадаадын оронуудай мэдээжэ гүйсэдхэгшэд хүгжэмтэ амаршалгануудаа Москва эльгээхэ. Юрэдөөл, телевизор харагшадай захилнуудые хараада абажа, «Сэнхир галханай» программа зохёогдоо юм. Шэнэ жэлэй һүни бултанда хүхюун, һонирхолтой байхын тулада ехэ оролдолго гаргагдаа.

В. ОЛЕЙНИЧЕНКО.

Москва.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: София Ротару.

ТООСООТО ҮДЭШЭ

Буряадай Гүрэнэй Ленинэй орденто оперо болон баледэй театрта СССР-эй арадай артист, РСФСР-эй мүн Буряадай АССР-эй Гүрэнэй шангүүдай лауреат, композитор Бау Ямпиловай творческо үдэшэ үнгэргэгдэбэ. Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи гүрэнэй филармони тэрэниие эмхидхэжэ, филармониин симфоническа оркестр оперо болон баледэй театрай хоортой, мүн мэдээжэ дуушадтай хамта композиторай зохёолнуудые гүйсэдхөө.

Театрта сугларагшадай урда хүгжэм шэнжэлэгшэ В. К. Лазарева композиторай зохёохы ажал хөөрэжэ үгөө.

— Бау Ямпилов буряад хүгжэмэй мэдээжэ элитэ ехэ ажал ябуулагша, 350 гаран хүгжэмэй зохёолнуудай автор юм. Буряад ороной хүгжэмэй искусствын ажабайдалда боложо байдаг элдэб хэмжээ ябуулганууд, тэрэнэй зохёохы болон эмхидхэлэй эдэбхи үүсхэлтэй нягта холбоотой байдаг,— гэжэ нүхэр Лазарева онсолон тэмдэглэбэ.— Буряадай оперо болон баледэй академическэ театрай национальна репертуарые композиторай театрально-хүгжэмэй зохёолнууд шэмэглэдэг. Гадна Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай сценэ дээрэ табигдаһан олохон зүжэгүүдтэ тэрэнэй хүгжэм зэдэлдэг байна. Композиторай симфоническа пьесэнүүд концертнүүдтэ гүйсэдхэгдэдэг, камерна зохёолнуудынь П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Улаан-Үдын хүгжэмэй, мүн соёл-гэгээрэлэй училищинуудай, тэрэшэлэн хото, хүдөөгэй хүгжэмэй һургуулинуудай программада оруулагдаһан.

Бау Базарович Ямпиловай хүгжэм Буряад оронһоо холо саагуур зэдэлһээр униһэй. Тэрэнэй «Шэдитэ нюуса» гэжэ оперо Москвада табигдаа. Буряадай арадай поэт Николай Дамдиновай үгэ дээрэ бэшэгдэһэн «Шэнхинээтэ нарһад» гэжэ буряад хүгжэмэй түрүүшын ораториие Бүхэсоюзна радиогой хоор болон оркестр гүйсэдхэһэн байна. Тэрэшэлэн композиторай симфоническа мүн камерна зохёолнууд Москвагай, Ленинградай, Свердловскын, Эрхүүгэй хүгжэмэй залнуудаар зэдэлһэн, мүн хилын саанахи оронуудта гүйсэдхэгдэһэн байха. Гадна Б. Ямпиловай хэдэ хэдэн зохёолнууд манай ороной түбэй хүгжэмэй хэблэлнүүдээр гаргагдаһан, «Мелодия» гэжэ бүхэсоюзна фирмын грампластинкануудта бэшэгдэжэ, олоор тараагдаһан юм. Бэлигтэ композиторай эрхим һайн зохёолнууд гансашье Буряадай бэшэ, мүн манай ороной олон үндэһэ яһатанай хүгжэмэй искусствын алтан жасада хубита һуурияа эзэлэнхэй гээшэ,— гэжэ нүхэр В. К. Лазарева үгыенгөө түгэсхэлдэ тэмдэглэбэ.

Б. Ямпиловай энэ авторска концерт композиторай элдэб үедэ бэшэһэн олон ондоо жанрай зохёолнуудһаа, тусхайлбал, Буряад ороной түүхэдэ, үе сагтаа зорюулагдаһан симфоническа пьесэнүүдһээ, оперонуудай аринуудһаа, дуунуудһаа, кантатаһаа бүридэһэн байба.

Театрай дирижер, РСФСР-эй арадай артист Иосиф Айзиковичой хүтэлбэри доро композиторай «Амар мэндэ, Москва» гэһэн кантата зэдэлжэ, РСФСР-эй габьяата артист Саян Раднаевай гүйсэдхэлгөөр концерт нээгдэбэ. Автор 1959 ондо Москвада үнгэргэгдэһэн Буряадай литература болон искусствын декадын нээлгэдэ зорюулжа, поэдүүд Ц. Галсанов Ч.-Р. Намжилов хоёрой үгэ дээрэ дурсагдагша зохёолоо бэшэһэн юм. Тиигэжэ тус кантата ниислэл хото Москвада, москвагаархидта манай республикын зүгһөө юрэ бусын хүгжэмэй амаршалга болоһон байгаа.

— А. Марковай үгэ дээрэ бэшэгдэһэн «России сэрэгшэд» гэжэ дууе РСФСР-эй арадай артист, М. Глинкын нэрэмжэтэ шангай байгша оной лауреат Дугаржап Дашиев ирагуу һайханаар гүйсэдхэжэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар үдэшэгдөө.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 30 жэлэй ойн баярта зорюулжа, үшөө 1953 ондо композиторай бэшэһэн «Сэсэглэн байһан нютаг» гэжэ сюитые оркестр ехэ дэбжэлтэтэйгээр гүйсэдхэнэ. Композитор энэ зохёол соогоо түрэл республикынгаа ажабайдалые байгаалиин үзэгдэлнүүдтэй холбожо, хүгжэмэй дүрбэн хубиһаа бүридэһэн зураглал болгоһон байгаа.

Гадна республикынгаа 50 жэлэй, 60 жэлэй ойн һайндэрнүүдтэ зорюулжа бэшэһэн «Һайндэрэй аялганууд» гэһэн увертюра, «Һайндэрэй симфоническа поэмэ», мүн «Шэдитэ нюуса», «Цыремпил Ранжуров» «Үхэлһөө хүсэтэй», «Нюдөө харалга» гэхэ мэтэ оперонуудһаань аринууд олоор гүйсэдхэгдөө. Тэдэниие оперын мэдээжэ дуушадһаа гадна залуу гүйсэдхэгшэд Дамдинсүрэн Дашицыренова Григорий Багадаев гэгшэд шадамараар дуулажа харагшад, шагнагшадта халуунаар угтагдаа.

Забһарлалгын үедэ Бау Базаровичтай уулзажа, тэрэнэй зохеохы ажалаарнь һонирхоходомнай:

— Зохёохы ажалаймнай һудал ажабайдалһаа үндэһэтэй байдаг гээшэ. Тиимэһээ манай композиторнууд ажабайдалай гүн соохоо бүтээлнүүдээ нгээ уг үдхые, коммунис байгуулалтын һүр жабхаланиие абадаг,— гэжэ хэлэбэ.

— Мүнөө үедэ ямар бүтээл дээрэ ажалланат?

— Оратори бэшэжэ байнаб. Тэрэмни үнгэрһэн дайнда суг хамта ябаһан дайшалхы нүхэдтөө зорюулагдана. «Хүшөөгэй дэргэдэ» гэжэ нэрэтэй юм. Үгэнь Буряадай арадай поэт Дамба Жалсараебай,— гээ һэн.

Агуехэ Октябриин ашаар зол жаргалаа олоһон Буряад орон тухай, тэрэнэй түүхэ, мүнөө үе сагайнь эршэтэ хүгжэлтые магтан дуулаһан мэдээжэ композиторaймнай аялга, хүгжэм дахинаа энэ үдэшэ зэдэлбэ.

Б. ЖАНЧИПОВ,
манай корр.

ҮБЭЛЭЙ ГАСТРОЛЬНУУД

ШҮЛЭГ, ДУУНУУД ЗЭДЭЛНЭ

Буряадай гүрэнэй филармониин дүрбэн артистһаа бүридэһэн лекторийна бүлэг Захааминай районой тосхон һууринуудаар, холо, ойрын малшадай үбэлжөөнүүдээр концерт наада харуулжа ябана. Тус бүлэгэй программа «Эхэ орон тухай үндэр мэдэрэл», «Ажабайдал соогуур дуунтай хамта», мүн багашуулда зорюулагдаһан «Совет композиторнууд болон уран зохёолшод—үхибүүдтэ» гэһэн хубинуудта бүридэнэ.

Дуушад С. Ванжилова, М. Богомазов гэгшэд аккордеонист В. Богомазовагай гүйсэдхэлгэ доро буряад, ород арадай, мүн совет үеын дуунуудые ирагуу һайханаар дуулана. Уран гоёор уншадаг артист Г. Мельников ородой, совет болоо бусад поэдүүдэй шүлэгүүдые альга ташалгин доро гүйсэдхэжэ, харагшадые һонирхуулна.

ХОЙТО НЮТАГУУДААР...

Буряадай АССР-эй габьяата артистка Галина Кондратьевагай хүтэлбэрилһэн «Ритмы Байкала» гэжэ бүлэгэй артистнууд республикынгаа хойто захын нютагуудаар ябажа ерэбэ.

Тэдэнэр Хойто-Байгалай районой ангуушад, орошодой һууринуудаар, мүн Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадта хүрэжэ, дүн хамта гушан дүрбэн концерт үгэһэн байна.

ХҮРШЭНЭРЬӨӨ БУСАБА

Филармониин «Баяр» гэжэ бүлэг манай хүршэ, Шэтын областиин нютагуудаар гастрольдо ябаһанаа бусажа ерэбэ.

Тэрэниие хүтэлбэрилһэн Буряадай АССР-эй габьяата артист Владимир Цыренжаповай иллюзионно гүйсэдхэлгэнүүд, манай түлөөлэгшэдэй программын гол хубинь байжа, харагшадые ехэтэ һонирхуулаа, гайхуулаа. Гадна энэ бүлэгэй бүридэлдэ акробадууд, хатаршад оруулагдаһан байна.

Манай артистнууд тэрэшэлэн Байгал-Амарай түмэр замай Шэтын участогай барилгашадта концерт амжалтатайгаар харуулаа юм.

Г. КУЛАГИНА.

ИСКУССТВЫН АЖАБАЙДАЛ

ЭДИР КИНОАКТЁРЫЕ ЯАГААД ОЛОХОБ?

Совет экранууд дээрэ Сергей Соловьевой «Избранные» гэһэн фильмын гараһанай удаа залуу актриса Татьяна Друбичай нэрэ олондо мэдээжэ болоо һэн. Харин 13 наһатайдаа тэрэ Соловьевой «Бага наһанай удаа зуун үдэр» гэһэн фильмдэ эгээл түрүүшынхеэ наадаһан байха юм. Театрай ба киногой мэдээжэ артистка Анна Каменкова табатайхандаа экранда буулгуулһан байха юм. Елена Проклова Николай Бурляев хоёр бүри багаһаа кино харагшадай дүрые буляагаа бэлэй. Режиссернууд яагаад, ямар аргаар бишыхан гүйсэдхэгшэдые олоноб?

Москвагай М. Горькиин нэрэмжэтэ хүүгэдэй, эдиршүүлэй фильмүүдэй киностудидахи «хүүгэдэй таһалгада» эдэмнай нэн түрүүн хандадаг юм. Манай орон дотор оройдоол ганса иимэ «таһалга» бии юм. «Таһалгын» эзэн Ирина Дементьева хори гаран жэлэй турша һонирхолтой шэнжэлгэ хэжэ, кинодо буулгагдаһан гү, али рольдо наадажа туршаһан, үгышье һаа, режиссернуудта һайшаагдаһан бүхы үхибүүд тухай мэдээсэлнүүдые суглуулдаг, хадагалжа байдаг.

«Зуун жэлэй урда тээ» гэһэн фильмын режиссер Павел Арсентьевэй ассистент Вера Линдтэй хөөрэлдэнэбди. Гушан жэлэй туршада тэрэ студида хүдэлдэг, энэ хугасаа соо кинодо ялас гэмээр наадаха шадалтай багашуулые олоор олоһон байгаа юм. Кинодо буулгуулха үхибүүдые шэлэн абаха гээшэ хүшэр хүндэ хэрэг, ёһотойл эсэшэ сусашагүй хүдэлмэри мүн, Режиссёрто багахан хүниие дурадхахаһаа урид В. Линд мянгаад үхибүүдтэй уулзадаг байха юм. Һургуулинуудта, драмкружогуудта, хүүгэдэй һайндэрнүүдэй боложо байһан газарта хүрэдэг, эгээл тэндэ ёһотой бэдэрэлгэ болодог. Заримдаа юрэл үйлсэ гудамжада, метродо адлирхуу басаган гү, али хүбүүн дайралдашаха.

— Хэнтэй адлирхуу?

— Зарим сценаринуудта үхибүүдэй гадаада түхэл шэнжэнь тодорхойгоор бэшэгдэнхэй байдаг шуу. Энэ ушарта бэдэрэлгэ бэлэншэг шэнгеэр һанагдаха. Үнэн дээрээ тиимэ бэшэ. Үсөөн үхибүүд сооһоо бэлигтэйшүүлые шэлэн абахань бүри бэрхэтэй. Үхибүүнэй нюур, шарай, бэсынь түхэл маяг тухай мэдэсэгүйшье һаа, абари зангаарнь тухайлан, манда хэрэгтэй бишыхан актерые олохые мүнөө һэдэнэб, — гэжэ Линд хөөрөө һэн.

— Юрэ бусын удха шанартай энэ фильм соо 4 гол герой оролсоно: 5-дахи классай гурбан һурагшад ба 2100 оной тэдэнэй үетэн. Коля Герасимов — ямар нэгэн бүтэшэгүй хүсэл бөөмэйлэн ябадаг, харин Фома нүхэрынь ажабайдалые байһан сооһь харадаг хүбүүн гэжэ элирнэ. Юля Грибкова — хүхюутэй, шуран басаган. Харин ерээдүйһөө айлшалһан Алиса басаган мүнөөнэй үхибүүдһээ илгаатай, ухаан бодолойнгоошье, бэе тамирайнгааньe талаар булюу байха зэргэтэй. Алисын нюур шарайншье бусадһаа ондоошог, нюдэнэйнь дабхаряашье нэгэ онсохон, харасаншье татасатайһан байгаа һаань, һайн бэлэй.

Шог удхатай хүүгэдэй «Ералаш» киножурналда бишыхан актернуудые олохонь бүришье бэрхэтэй, — гэжэ «Ералашай» ахамад редактор Александр Хмелин хөөрэнэ. — Үхибүүдэй гадаада түхэл шарайда эрилтэмнай онсо юм. Журнал шог удхатай, тиимэһээ энеэдэтэй үйлэ бэдэрхэ хэрэгтэй. Бэсынгээ түхэлөөр бүдүүншэг, үгышье һаа үлүүсэ үндэр, шара улаан үһэтэй гэхэ мэтэ нюдэндэ торомо зүйлнүүд һонирхуулдаг бшуу. Залхуу аад, бээ дээгүүр табидаг, муу һурадаг үхибүүдые энеэдэндэ гаргадагбди. Гол зорилгемнай гэхэдэ, шэлэгдэһэн үхибүүд рольнуудаа наадажа шадаха зэргэтэй.

Хэдэн жэлэй саада тээ хүүгэдэй киногой үнинэй совет режиссер Илья Фрэз «Первоклассница» гэһэн фильм соогоо Наташа Защипинае буулгаа бэлэй. Мүнөө Защипина мэдээжэ артист мүн. Фрэзэй һүүлшын кинодо 5 наһатай Лика Крэмер олоной дүрые буляагаа. Ямар хуби заяан Ликые кинематографида хүлеэнэб? Ерээдүйн саг энээниие харуулха.

Татьяна БАСОВА.
(АПН).

УРМАШУУЛБА, ҺОНИРХУУЛБА

Буряадай АССР-эй дуу, хатарай «Байгал» ансамблиин табяад хүнһөө бүридэһэн коллектив эдэ үдэрнүүдтэ Бэшүүрэй районой соёлой байшан, клубуудта ехэ концерт наадаяа харуулжа дүүргэбэ.

Бэлиг шадабаряараа түрэл республикаһаа холо саагуур суурхаһан энэ мэдээжэ ансамблиин программада буряад, ород, монгол арадуудай дуунууд, мүн СССР-эй арадуудай хатарнууд оруулагдажа, хүдөөгэй ажалшадые урмашуулан һонирхуулба.

К. ПЕТРОВА.

ЭРШЭТЭ ХҮГЖЭЛТЫН СТРАТЕГИ

КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоол, нүхэр Ю. В. Андроповой үгэ соохи арадай ажахые саашадань хүгжөөлгын гол шэглэлнүүдээр хэгдэһэн гүнзэгы сэгнэлтэнүүд, тобшолонууд бүхы дэлхэйн арад түмэниие һонирхуулна. Совет экономикые хурдан түргэнөөр хүгжэлгын замда гаргаха тухай анхарал оролдолго КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй захяа заабаринууд мүнөө үедэ хүгжэлтэ түгэс социализмые хэлбэришэгүйгөөр нарижуулан һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэһэн ниитэ нэгэн политическэ хараа шэглэлые элирхэйлэн харуулна гэжэ олон оронуудай үргэн ниитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд, политическэ ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад тэмдэглэнэ.

Социалис экономикые хүгжөөлгын гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, Пленумдэ хабаадагшад ехэ үүсхэл эдэбхи гаргаһан байна гэжэ БКП-гэй ЦК-гай орган — **«Работническо дело»** газетэ тэмдэглэнэ. Нүхэр Ю. В. Андропов тэрэнэй хүдэлмэридэ гүнзэгы ехэ үүрэгэ дүүргэбэ гэжэ газетэ бэшэнэ. Тэрэнэй үгэ дотор совет общественэй социально-экономическа хурдан түргэн хүгжэлтые тодорхойлһон гол шухала асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаһан байна.

Мүнөө үеын уласхоорондын орёо түгшүүрилтэй байдалда Ленинэй партиин олон янзын бүхы ажал ябуулга социалис хани нэгэдэлтэ оронуудта зоригжуулхы үльгэр жэшээ болоно гэжэ Болгариин **«Земеделско знаме»** газетэ тэмдэглэнэ. КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ Пленум энээниие үшөө дахин бата найдамтайгаар харуулба. Тэрэнэй зориг бадаруулма дүнгүүд социалис байгуулалтын шэнэ амжалтануудта үнэн сэхэ харгы зам зааха байна.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум халаа Соведүүдэй ороной ажабайдалда айхабтар ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоно гэжэ Польшын **«Трибуна люду»** газетэ тоолоно. Шэнэ зорилгонуудые тодорхойлходоо, Пленумдэ хабаадагшад ажахые эрхилэлгын арга онолнуудые нарижуулан һайжаруулха, гүрэнэй, түсэблэлгын, ажалай журамые бэхижүүлхэ талаар урда тээнь хараалагдаһан хэмжээнүүдые бэелүүлгын хэрэгые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн байна. Нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгын текст совет экономикын хүгжэлтын ямар байһые, тэрэнэй холын хараа түсэбүүдые тодорхойгоор шэнжэлжэ, үнэн зүб сэгнэлтэ үгэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум тогтоол баталан абалгаар дүүргэбэ гэжэ **«Нью-Йорк таймс»** газетэ мэдээсэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой үгэ дотор найруулагдаһан гүнзэгы удхатай сэгнэлтэнүүдые, тобшолонуудые тэрээн дотор нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэһэн байна. Совет хүтэлбэриин гадаадын болон дотоодын политикые Советскэ Союзда халуунаар дэмжэдэг байһыень Пленумэй тогтоол элирхэйлэн гэршэлбэ гэжэ **«Вашингтон пост»** сэгнэнэ.

Мүнөө үедэ бэелүүлэгдэжэ байһан экономическа политикада совет хүтэлбэрилэгшэ һайн сэгнэлтэ үгөөд, ажалшадай үүсхэл эдэбхиие саашадань хүгжөөхэ талаар шэглүүлэгдэһэн хэмжээнүүдэй шухала удха шанартай байһые Франциин **«Монд»** газетэ онсолон тэмдэглэбэ. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, материальна нөөсэнүүдые алмалгын түсэбтэ даабаринуудые үлүүлэн дүүргэхэ талаар Пленумэй хараалһан хэмжээнүүд СССР-эй арадай ажахын хэдэн һалбаринуудта ушаржа байһан зарим тэды дутуу дундануудые усадхаха арга олгохо ёһотой гэжэ Франциин аралжаа наймаанай бүлэгөөрхидэй орган — **«Эко»** газетэ бэшэнэ.

Өөрыгөө хамгаалха талаар Советскэ Союзай ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаха баатай болоһонһоонь уламжалан, совет эрхэтэдэй ажабайдалай хэмжээнэй ургалта удаарха байха гэһэн тодорхой бүлэгөөрхидэй һанаашалганууд буруу һүрэбэ гэжэ Австриин **«Прессе»** тэмдэглэнэ. Хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, эрхим һайн шанартай эд бараагаар хангалгые һайжаруулгада, медицинскэ хангалгын, соёлой ба гэгээрэлэй талаар ушаржа байгаа дутуу дундануудые усадхалгада совет хүтэлбэрилэгшэ үгэ соогоо анхаралаа ехээр хандуулба.

Японой **«Майнити»** газетэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоолые хураангыгаар толилходоо, Ю. В. Андроповой найруулһан мүнөөнэй ба ерээдүйн экономическа хойшолуулашагүй зорилгонуудые шиидхэлгэ бүхы партиин, бүхы совет ба ажахын органуудай, ниитын эмхинүүдэй болон ажалша коллективүүдэй ажал ябуулгын үндэһэ һуурида табигдаха ёһотой гэжэ тоолоно.

Советскэ Союзда экономикые хүгжөөхэ талаар гаргагдаһан бүхы хүсэлэл оролдолгонууд эсэсэй эсэстэ арадай ажабайдалые һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэнхэй байна гэжэ Индиин **«Пэтриот»** газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Энэ хадаа ленинскэ партиин түсэбүүдэй социально-политическэ гол зорилго болоно. Хүн зоной һуудал байдалые һайжаруулга хадаа үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ түйлагдаһан амжалтануудай нүхэсэл болоно.

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

ФИНЛЯНДИИН ЭДЭБХИТЭЙ АЖАЛ ЯБУУЛГА

ХЕЛЬСИНКИ. Совет-финляндиин хани харилсаае бэхижүүлгэ, Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал, харилсаа холбоо тогтоолгын эдэбхитэй ажал ябуулга хадаа Финляндиин гадаадын политикын гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь болоно гэжэ гадаадын хэрэгүүдэй талаар парламентска комиссиин эндэ дэлгэрүүлэн тараагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Уласхоорондын политикаһаа дулдыдангүй, хоёр ороной хоорондохи харилсаанай тогтуурита һайнаар хүгжэлгэ, хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай 1948 ондо баталагдан абтаһан совет-финляндиин договорто түшэглэнэ. Энэнь Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые, тогтуурита һайн байдалые бэхижүүлхэ арга олгоно. Энэ договор хоёр ороной хоорондохи харилсаае үргэнөөр хүгжөөлгын үндэһэ һуури байгаа, саашадаанье байха юм гэжэ мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

СССР-эй ГАДААДЫН ПОЛИТИКЫЕ ҮНДЭРӨӨР СЭГНЭНЭ

ГАВАНА. Дэлхэйн хоёрдохи дайнһаа хойшо уласхоорондын байдалай иимэ орёо түгшүүрилтэй болоһоной түлөө Рейганэй захиргаан харюусаха ёһотой гэжэ Кубын Компартиин ЦК-гай гэшүүн, эб найрамдалай ба арадуудай бэеэ даадаһан байдалай түлөө Кубын хүдэлөөнэй национальна Соведэй түрүүлэгшэ Северо Агирре дель Кристо эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

Дэлхэйн элдэб районуудта зэбсэгтэ хёмороо зүришэлдөөнүүдые үүдхэжэ, Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд тээшэ шэглүүлэгдэһэн «першингнүүдые», далита ракетэнүүдые Баруун Европодо тодхон табижа байһан Вашингтоной үймар тэнэг хараа шэглэлые тэрэ эрид буруушаагаа. «Хизаарлагдаһан» ядерна дай хэхэ арга боломжын бии байһан тухай Сагаан байшангай худал хуурмаг баталамжануудые С. Агирре дель Кристо элиршэлбэ. Европодо үүдхэглэжэ байһан ядерна хёмороо зүришэлдөөн бүхы дэлхэй дээрэ шэнэ дайнай аюул тохёолдуулха байна гэжэ дэлхэйн арадууд һайн ойлгоно. Тиимэһээ тэдэнэр энэ гутамшаг муухай ябуулгын түлөө эрид шангаар тэмсэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй юһэдэхи сесси. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ тухай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Арад зон пертитаяа бата нэгэдэлтэй» (Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи хуудаһанда)

Гурбадахи хуудаһанда. Республикын партийна организацинуудай тоосоото-һунгалтын суглаануудай дүнгүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Хилын саанаһаа. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ БАЙГУУЛАГДАҺАН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Проданный смех»—уран һайханай фильм. (1-дэхи, 2-дохи сери). 12.05—Шэнэ һонин. 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—«Союз республик и сердец»—баримтата фильм. 16.30 — Концерт. 16.30—«Ород хэлэн». 17.25 — «Онтохондо айлшаар». «12 һара».

Улаан-Үдэ. 19.00—«Буряадай газарай һайндэр» — Улаан-Үдын студиин очерк. 19.20—«Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Зүүн Сибирь»—киножурнал. 19.40 — «Ханинарай уулзалга». Шэнэ жэлэй пресс-конференци. Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга.

Москва. 20.55 — «Дуун-83». гэжэ телевизионно фестивалиин түгэсхэлэй үдэшэ. 22.00—«Время». 22.35—Останкинадахи концертын студида. «Дуун-83» үдэшын үргэлжэлэл. 23.55 —Баримтата фильм. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогой хүүгэдэй Ехэ хоорой хатарай бүлэгэй концерт. 9.50 —«Арадай үйлэдбэри тухай». 10.10—«На родине белых медведей» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.15—«Маяковский бидэнэртэй хамта». 12.10 —«Эрдэм мэдэсэ—хүсэн». Эрдэм дэлгэрүүлгын журнал. 12.55 —«Крестьянский сын» — уран һайханай фильм. 14.20—СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, СССР-эй АН-ай академик А. С. Пугачевтой һурагшад уулзаха. 15.05—Шэнэ һонин.

Москва. 19.00 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 19.30—Ф. Лист. Хүгжэм. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—Мультфильм. 20.30 — «Елүүр дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.55 — Хүгжэмтэ забһарлалга.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.00—Санаар урилдалгын гурбан зүйлэй мүрысөөн. 22.00—«Время». 22.35—«Здесь наш дом» — уран һайханай фильм. (1-дэхи, 2-дохи сери).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54 зам редактора—2-68-08 зам редактора — 2-62-6: отв секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни— 2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35 сельского хозяйства—2-64-26, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58 культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81., корректорская—2-33-61 выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Госуд ственного комитета Бурятской АССР делам издательств, полиграфии и кн ной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина Н-01759. Заказ № 299. Индекс 0464